

עובדי

בס"ד, פדשת ראדל' מנחם אב תשנ"ח

הקבלה והקבלות. לדמותו הפלאית של הגאון הצדיק רבי שריה דבליצקי זצוק"ל

הנגלה והנסתר

אוצר בלום ומקיף, אסופה מוועדים שמסר רבינו
מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין שליט"א
לבני עליה, הדרכה והכוונה על שליבותיו של הסולם העולה
בית ק-ל ותמוריו דרך לבן תורה בכל תחומי החיים הרוחניים

עבד השם

דיבור רהוט כך גם חיתוך התיבות, מורשה מהאבא הגדול, אבל הרב הגאון רבי דוד דבליצקי שליט"א בנו יחידו של הגאון הצדיק רבי שריה דבליצקי זצוק"ל, איננו רואה בעצמו ממשיך דרך או הולך בנתיבות האבא זצוק"ל, שכן - כך הוא אומר על עצמו - דווקא כבן ראיתי ונוכחתי לראות עד כמה גבשו דרכיו של

האבא זצוק"ל, הוא חי כל חייו בנתיב לא ידעו אדם, בכלל זה בני ביתו.

הרב דבליצקי שליט"א מצטט: 'זו נשמה מהדור הקודם שהתגלגלה לדור הזה' - אמר עליו מרן בעל ה'חזון איש' זיע"א, ועדות נוספת, מספר הרב גברי' מארצות הברית, שמרן ה'חזון איש' זיע"א התבטא כבר לפני שנת תשי"ד, בהיותו אברך עול ימים, ש'גם לפני חמישים שנה, אז, אברך כזה נחשב חידוש'. על השולחן מונח ספר מכילתא עתיק, מעברה הפנימי של הכריכה רשימה רב שנתית לאורך עשרות שנים עד שנת תשע"ח של לימוד בספר מדי ליל הסדר עם חבר מקשיבים, הרישום מציין את ההתקדמות בכל שנה, זו דוגמה אחת מדהימה - ממויחש הרב דבליצקי שליט"א - למעגל החיים של האבא זצוק"ל, 'השם אורחותיו', מעגל חיים ארוך שנע סביב קבלות, לימודים, וסדרים מסדרים שונים עד יומו האחרון ממוש.

האם ניתן לאתר שבוע שלם של עובדות שקלוהו לנסות לנסח איזו חנדרה על המדלות הכל כך טמורה שהשתקפה מדמותו של האבא זצוק"ל?

הרי"ד דבליצקי: (חושב לרגע קל) ההגדרה 'עבר ד' מאד בצבצה אצלנו כל הזמן. הוא לא הניח שום מקצוע בתורה, בנגלה ובקבלה, גם בנושאים שרבים לא מתמצאים בהם בכלל, הוא איזן וחקר והעמיד את הדבר על מתכונתו. כוח הברור שלו הביא אותו להיות בר סמכא ומקור בלתי נדלה למנהיגי ירושלים ולמנהיגים בכלל. הדיעות המקיפות שלו הביאו לכך שהוא היה יחיד בעולם שידע לומר איזה פיוט אומרים בחג שחל בשבת. או מקרים ששמע שקהילה מסוימת נוהגת מנהג פלוני, שלח אליהם שידעו שאינו כמסורת אבותם.

הרי"ד ממשיך: הכוח הכביר שהביא אותו לדרגות הגבוהות אליהן הגיע הייתה השאיפה לשלימות. הדמויות שאותן הזכיר בהערכה והערצה היו הגאון רבי צבי מיכל שפירא זצוק"ל או בעל ה'בן איש חי' זצוק"ל שהיה להם יד בכל חלקי התורה.

זה התבטא בקיום המצוות. בתקיעת שופר למשל הישב את

דמותו הפלאית של הגאון הצדיק רבי שריה דבליצקי זצוק"ל, רב בה הנסתר על הנגלה | בנו הרב הגאון רבי דוד דבליצקי שליט"א בשיחה על הליכותיו בקודש פנימה של האבא הגדול זצוק"ל ועל פנקסי הקבלות המפעימות שנחשפו בפרסום ראשון |

כן גבשו דרכי מדרכיכם'

כל השיטות והשתדל לעשות את כולו. אי אפשר היה לתפוס אותו בחשבון שהוא לא חשב עליו. לדוגמה, באמירת שמע ישראל לאחר נעילה, הקפיד ועורר לכוון שלא לצאת ידי חובת קריאת שמע, כדי לא להפסיד קריאת שמע עם ברכותיה. אמרתי לו, ומה עם שמע ישראל שאומרים כיום כיפור קטן, הרי יש שיטת רבינו תם שאחרי פלג המנחה כבר יוצאים ידי חובת קריאת

שמע. האבא צוק"ל נענה לי בראשו כמי שאומר 'תנוח דעתך גם שמה מכוונים'. אכן, לא היה שייך לתפוס אותו, הוא היה מחושבן הכל עם כל השיטות. כליל שבת אולי שעה לפני שהוא נפטר, התפללו בביתו תפילות מעייב. בשנים האחרונות קבעו כלילות שבת להתפלל בביתו. בשל הריחות למכשיר החמצן ועקב החולשה החזקה הוא לא יכול היה לומר ברכת קריאת שמע, כל מילה הייתה ער מיצויה של נפש, היו מוציאים אותו ידי חובה. כשהגיעו לתפילת שמונה עשרה, הוציא אותו אחד ממקורביו ידי חובה.

כאשר הגיע ל'אתה קדשת' הוא החווה על המילים. המקורב הבין, האבא צוק"ל רצה שיוציא אותו ידי חובה בקידוש, היה לו פחד שלא יוכל לשמוע את הקידוש, הוא ביקש לצאת ידי חובה בתפילה. כך גם במצב של כלות הכוחות ממש חישב את כל הצדדים כדי לצאת ידי חיוב בקיום המצוות. ברכות הנהנין היה מתוך זהירות של הלכה ללא היתריים, כשהיה ממש בתקופה האחרונה, נתנו לו לאכול דבר מה, הוא בירך ואכל. ביקשנו לתת לו עוד קצת, הוא לא הסכים, למה? לא כיוונתי. מישור היה צריך לקחת לאכול ולהוציא אותו בברכה, או אז ניהא לאכול. ואם רצו שוב לתת לו היה צורך בעוד אחד שיברך ויציא...

דוגמה נוספת: כיום רביעי האחרון הוא ישב חלוש עד רכא, הבת שלי הגיעה ונעמדה בפתח החדר לומר לו שלום, הוא נבעת, ושאל אותי מי זה? אמרתי לו, הבת, הנכדה. הוא אמר לי בחרדה 'מה זה, ייחודי?' אמרתי לו, אבא - הכוונה אלי - יכול לשמוע. הוא השיב לי 'זה לא לכל הדעות'. המשכתי ואמרתי 'גו, זו נכדה בסופו של דבר'. הוא בשלו 'זה לא לכל הדעות'. ניסיתי טיעון אחרון: אבל הדלת פתוחה לרחוב. הוא השיב לי בתמיחה: 'השעה אחת עשרה וחצי בלילה, מועיל דלת פתוחה?' שתלך.

כך, מתוך חלשה כללית של כל המערכות, ריתוק לחמצן, חשש מדעות האוסרים וחישב את כל הצדדים, גם במצב כזה לא היה שייך לתפוס אותו. דרך אגב, בהיותו מאורס נדרש ללוות בנסיעה כמונית את האימא עליה השלום חוזה לביתה בראשון לציון, אבל האבא צוק"ל חשש משאלה של ייחוד, אמנם יש את נהג המונית, אך הוא חשש כלילה להסתמך על כך, הוסכם שחברת המוניות תשלח עוד נוסע מלווה, וניתן על כך תשלום מיוחד.

היתה בכל זאת איזו נקודת חידוש עבורכם בסיפורים והעובדות?

הרי"ד דבליצקי: אנו קטנים מאד בכרי להצביע על נקודת חידוש, אבל אם בקווים כללים ידענו גם ידענו, אי בכל הנוגע ל'בין אדם לחבר' הליכות שהצניע מאד, היו לנו העובדות גילוי בחלק המוסרי של עבודתו. במהלך השבעה התוודענו לסיפורים על כל מיני אלמנות יתומים ומרי נפש שהיה עבורם למשיב נפש, בשנים קודמות הוא היה הולך ועולה קומות כדי לשמח לב נדכאים. נדכאי רוח היו מצויים אצלו וקיבל אותם בסבלנות ואורך רוח על אף קוצר זמנו. כל מיני צדקות עלומות ומעטפות שנשלחו למטרות צדקה שונות. כל הדברים האלו היו כמוסים באוצרותיו ולא ידענו על כך.

סיפור יהודי מחיפה שהוא היה אחראי לגבות עבורו דמי שכירות מוירה שהייתה שייכת לו, הרי"ד השוכר היה אז ספק יחודי ספק גוי, בערבי חגים היה האבא הכ"מ שולח בחורה מעטפה עם סכום כסף כדי להשיב לשוכר היות שהוא הבין שהלה קשה יום.

בכלל היה לו סולם יצוק של ערכי הלכה ומוסר מה נדחה מפני מה. פעם שאלתי אותו כמה פעמים חיסר תפילה בנץ החמה, הוא הראה לי על כף היד כמספר האצבעות וגמנה אותה, שאלתי אותו מה הם? הוא מנה לי כשהיה אונן על אביו וזכרנו לברכה,

פעם היה על אחיו, פעם היה מאושפז לטיפול, כאלו סוגי אונסים. אבל כבר זה לא חיסר ולו פעם נוספת לאורך עשרות שנים. רבי שמואל גריינמן שליט"א שהיה מקורב אליו מאד, ממייסדי מניין הוותיקין ונמנה עליו לאורך השנים, סיפר שהוא גם שאל את האבא זצוק"ל והוא הוסיף לו מקרה נוסף, כאשר האימא עליה השלום לא חשה בטוב, הוא ביטל את הקביעות והרציפות של שישים שנה בשל כך שהאימא לא חשה בטוב. על אף שהיה מקפיד על המנהגים כקוצו של יו"ד, הורה פעם לערוך 'פדיון הבן' בלילה, הייתה זו הוראה מחודשת שכן לא כך המנהג, עד כדי כך היו הדברים שאחד הדרשנים שילב בדרשה בירור על מקור המנהג. אך כאשר נשאל על כך האבא זצוק"ל גילה צפוני, הוא אמר שבין באי בית הכנסת יש כהן אחד שאם היו עושים את הפדיון ביום היה בהכרח יודע על כך, והיה וודאי נפגע שלא הוזמן ככה. כדי שלא לפגוע בו הכריע לשנות מהמנהג ולקיים את הפדיון בלילה. גם במכירת המז' שינה ממנהגו שנים רבות, והחל למכור גם אצל רב צעיר כדי לכבד אותו, הוא עצמו הציג צלחת בחרו של הרב ועמד על כך שכל המתפללים יותירו נדבתם בצלחת כמנהג מקדמת דנא. חיבה יתרה הייתה לו לשמר מנהגים קדומים, כך הנהיג בכל ליל שמחת תורה שהיה יוצא מן הסוכה מלווה עם כל מתפללי בית הכנסת וספרי הנביאים בידיהם, וללכת בשירת 'יהי בישורון מלך' לבית הכנסת. מנהג זה ראה בבית הכנסת 'הגר"א' בתל אביב ושמרו במשך שנים רבות. לימים הורה לפתע לחדול, כששאלו אותו על כך גילה שהיו ומינו רב חדש במקום, ומקור המנהג היה שבאים לרב לסוכתו, אין זה ראוי שיעשו כך עמו בעת שיוצא מן הסוכה.

דיברו רבות על הזהירות מלשון הרע, איך זה נראה מהמבט שלכם בבית?

הרי"ד דבליצקי: הזהירות מלשון הרע היתה אצלו באופן שלא נראה כמותו, לא רק לא לדבר על הוולת, לא ברמיזה, לא בהנחה, ולא בניגון של ריבור. בשנים האחרונות אני עוזרת לו לסדר דברים, יום אחד הוא מתקשר אלי ואומר לי: 'זה לתועלת אז אני אומר לך, הרי"ד פלוגי לא שילם כבר כמה חודשים' מי הוא היה הרי"ד הזה, רובי גס נפש, אבל גם בנושא שלום וגם על כזה בן אדם אני רק אם זה לתועלת. ולא שלא הבין במה שקורה סביב, הוא היה שנון ומבין דבר מתוך דבר, הוא היה בעל חוש הומור מעולה, עם עין ביקורתית ערה מאד, אבל כל החושים האלו נבלמו בכל מה שנוגע לנטייה הטבעית של לראות ברעית חברו, ללכת רכיל, ונותן אר ורק לדברי תורה. גם כאשר מדובר היה בהשגה על דברים שהובאו בספר מסוים, הוא היה מאד ברור בהשגה, אבל הוא לא הזכיר את שם הספר ושם המחבר. בתפילת הנץ היה חביב עליו מאד כל מי שבא להתפלל, שכן לא קל להחזיק מניין של נץ, לא רבים הם הקבועים ויש לילול שהקימה קשה מאד, מעטים הם הבאים. כיוון שכן היה שש על כל מי שקבע מקומו בתפילת הנץ. ארע שהצטרף למניין אברך בר אוריין, כמוכן שהאבא זצוק"ל שמח עמו והאיר לו פנים, באותה תקופה התרחשה פרשייה ציבורית מסוימת שבמרכז עמדה רמות נודעת, אותו אברך דיבר סרה באותה רמות. האבא זצוק"ל מוח על כך, היסה אותו ואמר 'כאן

לא מדברים על אף אחד', הלא כעס מאד והתבטא 'אפילו על רשעים לא!'. האבא חזר ואמר 'כאן לא מדברים על אף אחד', 'נו' - אז לא אוכל להמשיך לבוא להתפלל כאן' - התריס האברך. אז, לא! השיב האבא זצוק"ל, וכך היה. הרי"ד ממשיך: השמירה מהדיבור כבר הייתה בשלב קבלת האינפורמציה, הוא מיד קילף את הקליפה הסביבתית על כל הצדדים החברתיים שלה, דבר שאם רגיל מיד מתייחס אליהם ורואה בשלב הראשון רק את הצדדים האלו, אבל הוא מיד ניתב את ההתייחסות רק אל ההלכה, אל מה שזה מחייב לעשות. אם ראה תאונת דרכים קשה, היה מקבל עלינו צום. לא היה חשוב לו הגורמים הטכניים של התאונה, הוא ראה רק את הצד המחייב מבחינת ההלכה, מבחינת התורה. כאשר שמע שיש גזירה מסוימת היה צם כדי שהגזירה תתבטל, לא עניין אותו כהוא זה מה שהתרחש סביב, הוא פשוט לא היה שם, הוא חי רק את המשמעות ההלכתית המוחייבת.

אולי נשאל, כילד, כנער, היה להנהגותיו ביטוי גם בצורת החינוך שלכם?

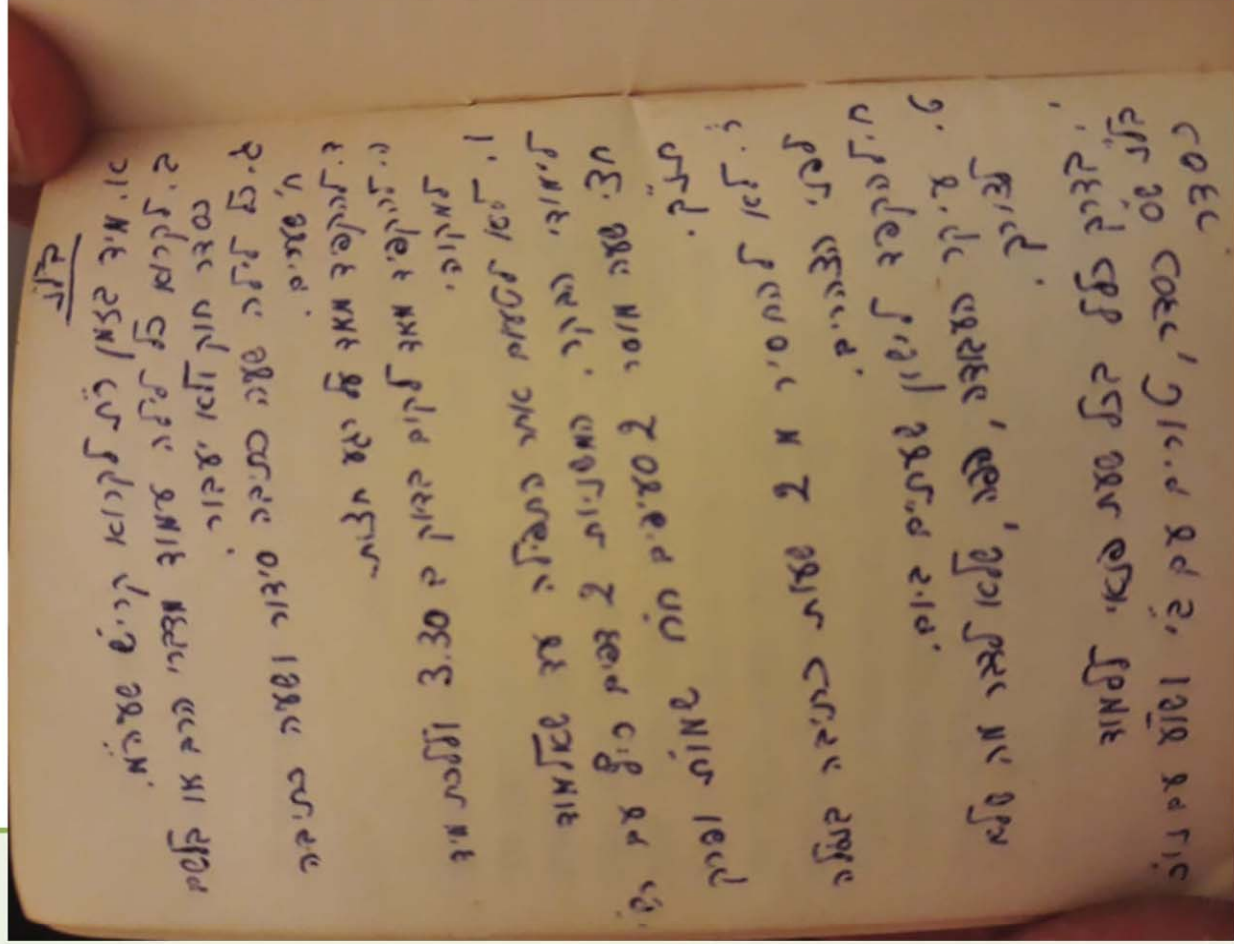
הרי"ד דבליצקי: הוא לא הכביר את עולו, הוא עמד על שמירת ההלכה אבל לא תבע ולא הזכיר את כל ההנהגות שהוא הנהיג עצמו בהן. הוא לא דרש מאתנו לקום לתפילת הנץ, אבל הוא הזכיר שלא לאחר זמן קריאת שמע. בשולחן השבת הוא היה יושב עם עצמו, הוא לא דיבר, ידענו שהסיבה היא הנהגתו שלא לדבר שום שירה חולין ביום שבת, הוא היה מסביר כל הנהגה שלו, השתכחנו בזה, התגאינו בזה, היינו חלק מזה וקיבלנו את זה בהערצה. אבל הוא עצמו לא תבע מאתנו לנהוג באותן הנהגות שסלסל בהן, לא נץ, לא תעניות דיבור וודאי שלא תעניות ממש.

היה איזה ציר מפורסם בהנהגות שלו?

הרי"ד דבליצקי: שלמות. בכל מקום שכתוב במשנה ברורה או בהלכה 'בעל נפש יחמיר' ראה לחובה לנהוג כך, שהרי למי הדברים אמורים, הלכתא למשיחא? אם כתוב בהלכה להחמיר בעשרת ימי תשובה בפת עכו"ם, הוא החמיר בכל מיני הנהגות נוספות של חומרא בימים אלו. את הארבעה צומות בעל נפש יתחיל מהלילה, אז הוא התחיל מהלילה. כמעט חצי שנה היה שריו בתענית. היה צם שובבי"ם כל השבועות, הוא לא רק התחיל בשובבי"ם כי הוא רצה להגיע לפ"ד תעניות ושובבי"ם זה רק ארבעים, אז הוא היה צם כל ימי שישיו כל השנה. הוא היה צם מי"ז בתמוז עד תשעה באב. אחר כך מיט"ו ועד יום הכיפורים. בימים שבין י"ז בתמוז לתשעה באב היה צם ואוכל כלילה, אבל גם מה שאכל בלילות היה מתנוד מכל דבר שהוא מן החי כולל ביצים.

אימא עליה השלום אמרה לי שבצעירותו היה צם גם 'הפסקות' שני ימים רצוף. השנה כשהיה מאושפז בבית חולים בט' בתמוז שחל ביום שישיו, אמר לי היום יש שלוש סיבות לצום, אחד יום שישיו בעלמא, פרישת חוקת, וט' תמוז שבו נבקעה העיר, אף על פי שכתוב בהלכה שלא נקבע לצום, אבל בשער הציון כתוב שהמגן אברהם כתב שבעל נפש יצום, אז יש סיבה לצום, נו, שלוש סיבות לצום. בפועל הוא לא יכול היה לצום בשל מצבו הבריאותי, הוא ערך התרת נדרים. שאלתי

'פנקסי הקבלות שנחשפו' - פרסום ראשון

אוצרות בלתי נדלים הותיר אחריו הגאון הצדיק רבי שריה זצוק"ל, מאות מכתבים, כתבים, הערות והארות בכל מקצועות התורה.
אך בין שלל הכתבים התגלו 'פנקסי הקבלות'. אלו כתובים בכתב ברור ובהיר, מסמנות את סימני הדרך לעלייה המטאורית לפסגות הרוחניות, הרישום הערכני של הקבלות לשנה החדשה, מלמדות שבשנה הקודמת הוגשמו ה'קבלות', שכן המשך העלייה ההדרגתית מעירה על מידת הנחישות והאמון העצמי במילוי ה'קבלות'.

כך מתוך רישום דקדקני עולה רמות הענקים של מי שבגיל צעיר קידש עצמו ואת אורחות חייו להנהגת חסידים קדמונים ואנשי מעשה. יש להבין שהקבלות האלו נרשמו בגיל צעיר, והן היוו תמורה הדרגתית לאותה גדלות נשגבה שעלה והתעלה עד יומו האחרון ממנו. הרישומות האלו נכונות לזמן קבלתו, אך אינן אלא כטיפה מז' הים ומראה מקום בעלמא להנהגותיו המודרות והשם אורחותיו שהיו נחלת חייו.

נציג כאן מספר שורות מתוך עשרות רשימות: להקפיד מאוד מאוד להיות ער בחצות והתקנה לזה שלא לשכב אפילו בדרך עראי לפני חצות במיוחד מתחילת הלילה וגם לא למסור שנתו לאהרים דאין זה מועיל.

'לא לטעום אחר התפילה, עד שאלמוד סדר הלימוד של הבוקר, משניות, שני דפים רי"ף עם רש"י. חצי שעה מוסר, שני פעמים 'רפין חיים', שניים מקרא ואחד תרגום, ופרק תנ"ך'.

'למוד ש"ס בסדר, עם מור ובית יוסף ונרשאו כלים בסדר'.
לפזר בכל יום יום המזות ולתאר לעצמו במוחשי עומק ומעמד הדין וכן לתאר לעצמו במוחשי עומק ובנעמד הדין וכן לתאר לעצמו תמיד עומק הדין והנהגות דאין מקרא ויצא מדין פשוטו'.

'יום ב' בשבוע כל היום בטלית ותפילין וצום והתבודדות וקבלת והנצית דיבור ובשבועות שובבים' או ערב ראש חודש זה במשך שנה' 'בדברי עם איש יחיד מו' שיהיה לכל איצטא שום מילה אשר יחיד בה מעין

פגם בכבודו כחוט השערה. שלא לדבר בבני אדם ולא לחזיר שמם כי אם לצורך גדול. לדבר כל הדברים בנחת בחר ופזר ולשון רכה ולשון יפה וקול נמוך מאוד בשפל שבשפלים ובפחות שבפחותים לפני בני מלכים כן יהיו הדברים לפני כל אדם'.

ברך שנושא את התאריך 'יום ל"ד בעומר תשכ"ד' והתחזקתי לעשות חיזוק בקבלות גדולות: 'שלא לישן במעט לעת יזרח מחמשת חצי שעות לרבות שבת וימים טובים.. בהמשך: ירוסכם בלי נדר לעת עתה עד ערב שבעות שנה זו, שעל סעוף א' ו' וז' אם לא אקיום בלי נדר לצום יום'.

'שלא לבעום כלל וכלל ואם אבעם עולי לתת בלי נדר חמישים ל"י לצדקה על כל פעם'.

'שלישה פעמים ביום לעשות חשבון

הנפש ולהזכיר בתשובה ארץ קיימתה תפילין, תורה ושמידת הלשון' ברך הנושא את התאריך י"א אלול תשכ"ד כתוב בכותרת שדר אלול לכל השנים לאורך ימים ושנים עד יום הביטויים'.

בהמשך לאורך כעשרים קבלות, בימים אלו לשנות הסדר החיים מן הקצה אל הקצה. עד כמה שאפשר לשבת מעופר בטלית ותפילין כל היום, ללמוד מוסר שעת, חצי שעה, שעה, לנמוד בלי נדר מראש חודש אלו עד שמיני עצרת ביהאדרא, עם יין הרקת. שיש דפים ליום. כמו כן ללמוד מראש חודש אלול עד שמיני עצרת וזהר ותיקונים על הסדר ולהתחיל בשנה הבאה ממקום שפסקתי אשתקד, וכן בלי נדר כל השנים על הסדר.

דבק בצדיקי ירושלים במיוחד בשכונת 'שערי חסד' בהגאון הצדיק רבי שמואל פיפרמן זצוק"ל, הוא היה אז בין חמשת עשרה לעשרים ואחד. נפשו דבקה באנשי הסוד והמעלה, הוא הסתובב ביניהם, עמד על סדרם, שימש אותם ולמד תורת הקבלה מפיהם. אבל הוא לא הסתפק בלימוד ויריעה אלא היה למאיר דעובדין בהנהגות של חסידות וזהירות מופלגת בכל אורח חייו. ראי'ם כפנקסי הקבלות (ראו מסגרת גט). איך כל ימיו מנערו ועד בגרות היו סולם עשוי שלבים של קבלות נשגבות שגורא בשמי שמיי. ידוע ההקפדה שלו על אמירת 'תיקון הצות' כדרך המקובלים, אבל מצאנו ספר 'תיקון הצות' מתאריך מזהותו בן חמש עשרה. מושגים כאלו לנער צעיר. הברים מקבלים משנה השתאות כפרט שמדובר בנער שלא גדל בבית של סגפנות בלשון המעטה, הבית של הסבא היה ברחבות גדולה, אני עוד זוכר את הבית בתל אביב שהיה בסגנון עשיר ורחב ידיים, הוא היה בית וועד לבכרי ארץ. כאשר הם הגיעו מריגה, האבא היה ילד קטן, הם באו והביאו עמם עזרת מיוחדת שהייתה האומנת של הילד, כמקובל בבתי שועים בתקופה ההיא. האבא זכורנו לברכה סיפר לי שכאשר פרצה מלחמת העולם והאומנת נאלצה לשוב לגרמניה, היא ביקשה להיפרד ממנו, אך הוא היה אז בתפילה. כאשר שב מהתפילה, ונודע לו שהיא עיבה הוא פרץ בבכי. כך מתוך ילדות של תפנוקים, נפשו כספה ואיוותה לפסגות רוחניים, הוא קיבל על עצמו קבלות אחר קבלות של חיי פרישות וצומות מתוך התעלות ברוחניות של לימוד בנגלה ונסתר והיקף ידיעות רחבות בכל חלקי התורה.

מהיכן הגיעה ידיעת הקבלה?

הרי"ד דבליצקי: זהו סיפור מיוחד. בתקופה שעוד התגורר לאחרי נישואיו ברחביה, עברה אצלו עזרת בית אשה תימניה, שהתברר שהיא הרבנית אשת המקובל רבי מרדכי שרעבי זצוק"ל, היא שחה להאמא ע"ה שבעלה עוסק בקבלה, מתוך כך ניצר הקשר. האבא זצוק"ל שהיה אז בן עשרים ואחד וחפץ ללמוד קבלה, היה לתלמידו של המקובל רבי מרדכי זצוק"ל. מתוך ההיכרות הזו עמד האבא זצוק"ל על מצבו הכלכלי הרוחק ביותר של רבי מרדכי זצוק"ל והוא החזיק אותו ותמך בימיו צדקו. אין ספק שהתקופה המכוננת שבה קומתו היתמרה

אותו מהי זה יחול עוד פעם ט' תמוז ביום שישי? הוא השיב על אחר את התאריך על פי החשבון.

היתה לו חיבה עצומה לקיים מנהגים ונהגות שהיו בגדר 'מת מצוה', ומתוך חיבוב מצווה היה חושש לשיטות שונות אפילו החוקות. היו לו תפילין מיוחדות שהיה רקום על זה 'רש"י רמב"ם' למה הכוונה? הרי כולנו מניחים רש"י. מה המיוחד בשלו? התשובה היא שיש מחלוקת הרא"ש והרמב"ם איך לעשות את הפתוחות והסתומות, הט"ז כותב הצעה כיצד לכתוב את השורות עם רווח שיהא טוב לשתי השיטות. אנחנו כותבים כפי הצעת הט"ז, אבל יש מהפוסקים שלא מקבלים את דעתו ולישיטתם אנו עלולים להפסיד את שתי השיטות, אמנם אנו לא פוסקים כך, אבל הוא חשש לשיטות אלו, ולכן הוא הניח גם את הדעה המקורית של הרמב"ם וזה השקית של 'רש"י - רמב"ם', כך שהוא הניח את הרש"י המקובל, רש"י רמב"ם, הכינו גם, שימושא רבא. הוא היה עטור בתפילין בכל היום כולו, גם כשיצא ונסע בדרכים היו התפילין עליו תחת הכובע. מהי הסיבה האמתית שסיפר את זקנו?

הרי"ד דבליצקי: אף אחד לא יודע. תעלומה, סוד' ליראיו, כל השאר שמועות והשערות.

הנהגות באלו צריך גם שותף כמו האימא עליה השלום שתאפשר את זה?

בוודאי, הוא הזכיר אותה כמה פעמים בספריו בהבעת הכרת טובה על כל אשר גמלתו. הוא חי בעבודת ר' תמידית. על זמון בילוי או סתם שיחה בטלה, מאן דכר שמיה. הסדר יום שלו היה סב עכיב עבודת הקודש שלו. הוא השכים בבוקר קודם הנץ, נטילת ידיים שלו הייתה עבודה שלמה, אחר כך אמירות שלמות הכל בחיתוך התיבות, מקורה, חורר הביתה ושוב עורך תפילות ואמירת קרבנות דבר דבור על אופניו, אחר כך חולך לבית הכנסת לתפילת וותיקין שהייתה עבודת עבודה כל בוקר מחדש, ולאחריה סדרים קבועים שיעורים של לימוד גמרא, מוסר, כתיבת חידושים ומכתבים. ושוב חברותות לסדריהן, עד הצות ליל ואמירת 'תיקון הצות'. כך, לאורך כל השנים כולם שווים בעבודת ר' לא ישבותו, זמני התפילות היו קבועים כעמודי איתן, כמאמר חובת הלבבות 'לב היום ופרי', כל הסידרים היו מוסטים בהתאם לזמני התפילה ולא להיפך. המושג 'עמוד התפילה' קיבל אצלו משמעות פנימית. התפילה הייתה עמוד מוצק בלתי ניתן לערעור. בכלל נושא הזמנים היה אצלו לא לוח של שנה אלא לוח של חיים...

איך נראתה שבת?

הוא לא דיבר כלל. אפילו לא נקש על הדלת משום חשש השמעת קול בשבת. איך ידעו שהגיע? היה עומד ליד הדלת ומשמיע קול בפיו זמזום, כך ידעו שהגיע ופתחו את הדלת. הנהגות אלו לא העיבו על נועם השבת אלא להיפך העצימו אותה, בגלל שהוא לא תבע זאת מאחרים אבל בבית חשו שהשבת היא יום נעלה ומקודש.

איך הוא הגיע לנרדלי ירושלים מהם שאב את הדרך בה חי?
הרי"ד דבליצקי: בשנת תש"א כשפרצה המלחמה, האיטלקים הפציצו את תל אביב, ניתנה אפשרות לעבור לירושלים. ההורים שלו ניצלו זאת ועברו לירושלים עד יעבור זעם. הוא

מתי הוא הגיע לבני ברק?

ה"ר"ד דבליצקי: לאחר נישואיו התגורר בבית שפאתי שכונת רחביה, עד שהבריטים חמדו את הבית הזה, והוא עבר לגור ברמות גן ואחר כך בבני ברק.

בבני ברק התוודע למרן 'החזון איש' זיע"א?

ה"ר"ד דבליצקי: בעת שהתגורר ברמת גן היה הולך כל יום בבוקר להתפלל ב'נץ' אצל מרן 'החזון איש' זיע"א, היה הולך כברת דרך ארוכה כדי להתפלל אצל מרן 'החזון איש' זיע"א. אבל בעודו נער בן חמש עשרה, התפלל פעם בבית מרן 'החזון איש' זצוק"ל שהתגורר אז ברחוב 'חתם סופר', האבא זצוק"ל היה מבטא את התיבות באותיותיהם כבר אז, כשהסתיימה התפילה, התעניין מרן 'החזון איש' לדעת מי זה שהתפלל כל כך במתנות. כמו בכל מקום גם אצל מרן 'החזון איש' ראה הכל וזכר הכל. כך למשל יכול היה לדון עם מרן שר התורה שליט"א האם בשקלים קראו אצל מרן 'החזון איש' בספר אחד או בשני ספרים. מרן שר התורה שליט"א העיד שהוציאו שני ספרים, והאבא זצוק"ל אמר שהוציאו ספר אחד. זה היה טבעיות עין מיוחדת לשים לב בשעות מעשה ולזכור זאת לימים רבים. יש מי שטען שמה שהאבא זצוק"ל זכר שהוציאו ספר אחד, זה היה בעת שהגאון רבי יוסף דינקלס זצוק"ל היה מתפלל שם, וידוע שרבי יוסף דינקלס זצוק"ל היה תקיף בדעתו ומרן 'החזון איש' זצוק"ל היה מורה לשמוע להוראתיו ולא לעבור על דבריו גם כשמרן 'החזון איש' זיע"א סבר אחרת.

שמעתי מהאבא זצוק"ל שמרן 'החזון איש' פעם דיבר על היראת שמים של הגאון רבי יוסף דינקלס זצוק"ל ונטייתו להתמיר, מרן זיע"א אמר בבת שחוק: 'זוא עס שטייט אין שולחן ערוך מותר, קאסט איהם געוונט'. 'היכן שכתוב בשולחן ערוך מותר, עולה לו בבריאות'. מספיים שכאשר גזמו בשנת השבעית את הגדר חי בכניסה לבית מרן 'החזון איש' זיע"א, כדי שיוכלו להיכנס, מיאן הגאון רבי יוסף זצוק"ל להוסיף לבוא להתפלל.

נרמה שזכה ליזכרו אותו כל בית ישראל מכל החוגים כולם?

ה"ר"ד דבליצקי: הוא ברח מהמהלוקת כמו מאש, אבל בדרך כלל מי שלא נוקט עמדה גורר על עצמו כעס מהעדרים, אבל הוא נשאר טוב עם כולם. כולם העריצו אותו, והאו בו תמים דרך עמם. מחוגי העדה החרדית ועד חוגי מתחנלים. המאמרים שלו פרסמו ב'העמק' של נטורי קרתא, ובפוסטומים של חוגים של אגודת ישראל ושמאלה ממנה.

יש אחד שגר בקרית ארבע הגיע לבחם בשבעה עם מראה של מתנחל עם כיפה סרוגה, הגיע יום יום בשבעה והניח את הנגן כדי להקליט כל סיפור שהשמיע מי מהמתחמים. הוא חש את האבל אישית. אהבת האמת הייתה יצוקה בו והוא למד מכולם. יחודי אחד פשוט למראה ביקש להתארח בליל שבת אצל האבא זצוק"ל, הוא קיבל את הסכמתו, הלה יושב בסעודה ועקב אחר הנהגתו של האבא זצוק"ל, על דבר מסוים העיר שלדעתו אין זה בכוז, האבא זצוק"ל שמע והסכים סבר וקיבל. בספרים שלו יכל להביא ספרים של נערים ממש כמקור לנושא הנידון, אם זה היה נראה לו ומסתבר צייט אותו, לא משנה מי הוא ומה הוא, קיבל את האמת ממני שאמרה.

בגדלות נשגבה, הייתה אותה תקופת נערות ובחרות אצל מקובלי ירושלים, פעם התבטא בצחות: 'חבני חייב הכרת הטוב להטייס האטלקי שהפציץ את תל אביב', שכן אי לאו ההוא יומא לא היו עובדים לירושלים ולא היה זוכה לגדלות העצומה לה זכה בירושלים.

היכן הוא לפני שהגיע לירושלים?

ה"ר"ד דבליצקי: הסבא הר"ד בצלאל דבליצקי עלה בשנת תרצ"ד מריגה שבבלביה, שם התעשר, הוא בא עם הונו, אותו השכיל לנצל כדי לפעול פעולות חשובות בארץ. בתל אביב הוא יסד יחד עם חבר מרעיים את בית הכנסת הגדול, שם כיוון הגאון רבי יוסף צבי הלוי זצוק"ל חתנו של רבי נפתלי צבי הירץ זצוק"ל רבה של יפו. בתל אביב התרכזו רבנים פליטי רוסיה וליטא, לשם כך הסבא ייסד ארגון 'כנסת הרבנים פליטי רוסיה'. בין אותן המיות של רבנים, היה הגאון רבי יהואל ישראלוב זצוק"ל. הוא היה מגיד מישרים ומחנך פרגוג בחסד עליון. בליטא עמד בראש ארגון 'תפארת בחורים' שהציל נערים מניסיונות התקופה, הסבא ביקש ממנו שילמד עם האבא זצוק"ל.

הסבא רבי בצלאל זצוק"ל היה בעל תודעה עצומה של פעילות למען הכלל. האבא זצוק"ל סיפר שפעם בעודם גרים בירושלים הגיע לבית הסבא בערב שבת קודש. הסבא פנה אליו ואמר לו, ראה אינני יכול להיכנס לשבת רגוע. ולמה, שמעתי לנישואין, עקב כך הוא הושם במעצר, איך אוכל להיכנס לשבת כשאני יודע שרב תלמיד חכם קשיש יושב במעצר, הוא פנה אל האבא ואמר לו, תיסע לבית המעצר ותאמר שאני מוכן לערוב בכל סכום כדי שישחררו את הרב. האבא אמר לו שהוא לא רואה עצמו מתאים לפעילות כזו, אבל יש לו חבר שמתאים לכך.

אבא פנה לחבר הזה, והלה נסע לבית המעצר, אך אדהיב והכי התברר שבני הקהילה של אותו רב כבר דאגו לשחררו. עובדה נוספת סיפר, שפעם הסבא הלך לשפת הים, בעודו יושב שם הבחין ביהודי שפניו רעות, שאל אותו למה נפלו פניו? הלה השיב בעצב שהוסס מקור פרנסתו מת ועתה הוא נטול פרנסה באין לו פרוטה להביא לביתו. הסבא שמע ואמר לו על אתר, לך תקנה לך סוס חזק ובריא ואני אשלם זאת.

האש הבוערת על

לישיבת חברון.

ולי נשמע, את הפיפור שהתפרסם לאחרונה שלא במדויק, אודות הנער שריה דבליצקי שהגיע

התנו שליט"א: אספר לך בדיוק כפי ששמעתי ממורי ורבי - מרן הגאון רבי יחזקאל סרנא צוק"ל, ביום אירוסיו עם בתו שתחי' של רבי שריה צוק"ל. וכה אמר.

התארחתי במלון 'ארץ ישראל' בתל אביב ברחוב הירקון, סיפר רבי יחזקאל (במלון התאכסנו ראשי הישיבות). נכנסתי לשחרית בבית הכנסת מאה

שערים (הגבאי הראשי שם, היה אביו של רבי שריה). ראיתי נער שנראה היה כבן עשרים, והוא מתפלל כמונה מעות. התפעלתי והתפלאתי כיצד נער כזה מתפלל בצורה כזו. שאלתי מי אתה והשיב אני הבן של צד"י. אכן נודע הדבר. עכ"ל.

מספרים, ושמעתי כן ממקור מוסמך, שרבי יחזקאל אמר אז לרבי זרח שפירא זצ"ל שהיה מתלמידי ישיבת חברון יחד עם רבי ישראל שינקר זצ"ל והיה ממקורביו רבי יחזקאל: תיגש לאבא של הנער שריה, ותשפיע עליו שיכניס את הבן שלו לישיבת חברון, ומדוע? כי אם אין לנו בישיבה כזו תפילה,

זה קטרוג על ישיבת חברון. צריכים למשוך אותו לישיבה, ע"כ. כלומר, לא רק שהוא דאג לנער אלא היה לו מבט כולל אסטרטגי יותר, דאגה לישיבת חברון. ואכן רבי זרח פעל את פעולתו, האבא הסכים.

בעת שהתארחתי רבי יחזקאל אמר לי עוד: תדע לך שרבי שריה, לא רק גאון אלא גאון וצדיק גם יחד. חמי היה אז אברך בגיל הארבעים לחייו. הוא היה שולחן ערוך חי מזהלך. לא יכלו לפגוש הלכה שהוא לא קיימה - סעיף קטן בנושאי כלים שלא קיים, או שלא ידעו על בוריו ולהלכה למעשה.

רבי יוסף אליהו מבקש להצביע על חלקים מנאמרות נדירה ביותר.

בתשט"ז כבר החל בתוכנית להוציא לאור על פני תבל את הספר "שורת הדין" חלק ראשון (כדוגמת הספר שהוציא לאור לימים רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א). בסופו של יום הוא לא המשיך במלאכת הקודש, אבל על הלכות ערלה כבר כתב. מדהים להכיר שם את גאונותו כבר בימים ההם.

אצטט לך את לשון שער הספר "שורת הדין": "בו נקבצו סעמים ונימוקם (של הלכות ערלה בשולחן ערוך) במשנה ובתנ"כ גמרא בכלי וירושלמי ומפרשיהם, כל שיטות הדעות הראשונים בהלכות אלו המפורשים בכל ספרי הראשונים ומפרשי הרמב"ם וכן מכל ספרי האחרונים, ראשוני האחרונים כגון הכרתי ופלתי ועד אחרוני זמננו שחיברו ספרים מיוחדים להלכות אלו, גם מהרבה ספרי שות"י"ם ומכל הנדפס במאספים וקונטרסים בעינינים אלו". הוא ממשיך: "והכל מתבאר והוסק להלכה למעשה בסדר נכון בעזרת ד'

לחצות יד עם הנריי כדנא

גב ידו של השווער

עם חתנו הרב הנאון רבי יוסף אליהו וינוגרד

ההכנות בימים אלו: ט"ו באב, אלול, עד ה"תמונות" במצאי יום הכיפורים | מצעירותו מבוא ועד צאתו - גאון ויחיד | שיחה מאלפת על מדרגות הבית ברחוב ירושלים | חתנו הגאון רבי יוסף אליהו וינוגרד שליט"א, ולצדו נכדיו הרד"ג ר' מרדכי פלד שליט"א ויד ימינו הרד"ג ר' יעקב וינוגרד שליט"א ממאנים לדבר על הסבא קדישא כלשון עבר. מילים וגעגועים, דמעות ואנחות שלא מתיימרות לנגוע בשולי הגלימה

שלו וההידורים המופלגים (את המושג 'מקשה', הוא היה מהראשונים שהחמירו כזה וחידשו בכלל ישראל). הוא לא רצה לברוק את הישגות, ולהשתמש בהם אחרי בריקה, כי חשש שמא יקרה פסול בבריקה (כפי שאכן קורה לפעמים) וגם לא רצה לברוק - שמא יימצא פסול בעת הבריקה - ויצטרכו לרוץ למפרע ממתי נחשב שהתפילין לא היו טובות. והנה, היה זה לפני עשרות שנים, נכנסתי לביתו של רבי שמאי סופר זצ"ל וביקשתי: "תעשה לי תפילין עם כל ההידורים שאתה עושה לשווער שלי". מי אתה? - הביט עלי. אמרתי לו: חתנו של רבי שריה. חיך רבי שמאי ואמר: יש לחמיר כמה תפילין "פסולות", תקח אחת מהן ותניחן לכתחילה ולמהדרין מן המהדרין...

חמי זצ"ל התנהג כמו יהודי מורם מהדר שלפני מאה שנה. אומרים בשם גדולים כי לכן הקב"ה מאריך ימיהם של גדולים מהסוג הזה, לא דווקא בגלל מעשיהם, אלא גם ובגלל יידידת הדורות.

ממקומה ו...נפלה על גב ידו. פתילה בוערת.

הבטתי לראות, סיפר לי האבך (מיד אחרי שעת מעשה) כיצד יבגה עכשיו. וראיתי: הגאון הצידיק ר' שריה עצם את העיניים, תפס מיד את ידו האחת בידו השניה. פניו האדימו מכאב האש הבושרת והוא נשך שפתיים בתגובת כאב והמתין כך - עד שהפתילה תיכבה (ולא השליך אותה מעל גב ידו - לכבותה, חלילה, כיום טוב).

זו תגובה ספונטאנית של איש קדוש כמות, שהיה כולו תורה ויראה טהורה.

התפילין ה"פסולות"

אנו מנסים לגעת במנהגי של הגאון רבי שריה זצ"ל, וחתנו שליט"א מסייע לנו לגעת בשולי הגלימה על רגל אחת: אספר לכם סנסן יפה שנתן גם מבט קל על ממש גובהו הרוחני של השווער זצוק"ל. בשעתי, הוא החליף כמה פעמים את התפילין שלו. ועשה לעצמו תפילין חדשות - עם כל החומרות

ובלשון קל וצח על סדר השו"ע על דרך ספר משנה ברורה ממרן החפץ חיים זצ"ל. אלו מילותיו הכתובות בתשט"ז בהיותו כבן שלושים שנה. "ונלוה אליו מדור בירורי הלכה ובירור רחב של איזה מהלכות אלו, ומדור דלתי ציון, לציון מי הם בעלי השמועה שרביהם הובאו בשורת הדין".

האש הבוערת

רבי יוסף אליהו וינוגרד מקצר בדברים ומציין עובדה שמקפפת יראת שמים טהורה ו'הפצא' של שולחן ערוך חי: בשעתו העיר לי תלמיד חכם, דבר מיוחד שראה. היה זה בליל שבועות אחרי עלות השחר לקראת תפילת וותיקין, וחתני זצ"ל הגיע לתפילת ציון לקראת התפילה וחדר התפילה שלו היה חשוך. הוא נכנס להיכל הגדול הסמוך, כדי להבעיר אש מנר לנר ולהעבירה. הוא הדליק את הנר ופסע אותו בחורה לכיוון חדר התפילה שלהם, כשפתע הפתילה הבוערת התנתקה

משמים נתנים לנו עוד קצה חבל שנוכל להחזיק בו - ועל ידי כך להכיר את המושגים של הדורות הקודמים. חבל על דאברין ולן משתכחין.

הדקדוק הלכה שלו כידוע, היה כחד מקמאי. הוא היה סבור שהיסח הדעת באבילות הוא איסור. פעם כאשר ביקש ממני ללוותו לניחוחם אכלים בבית משפחה חשובה מאד. לפני שנכנסנו אמר לי: אם יהיו שם דברים בטלים או פוליטיקה וכדומה לא נישאר שם. ואכן, מיד שנכנסנו דיברו שם דברי בטלה. הוא התיישב ואמר 'המקום ינחם' ומיד קם ויצא. וכאשר 'ישב שבעה' בעצמו חשש מאד מהיסח הדעת, נזחד מאד מדברים בטלים ולמד עם בנו כל העת רמב"ם בולכות אלו. הוא קרא הלכה אחת ורבי דוד שליט"א הלכה שניה וחזר חלילה - כל הזמן.

בעת ה'שבעה' כאשר נכנסו לנחם לקראת כל מנחם אמר "ברוך דיין האמת". באחת הפעמים שעמדתי בחדר עמד מאחורי דיין חשוב תלמיד חכם וכשהיה נוכח במחזה זה של "דיין האמת", לחש באוזני 'מנא ליה הדברים הללו'...? הוא היה בטוח שהשווער לא שומע אבל הוא שמע. פנה אליו ואמר: באר הגולה סימן שע"ן...! הווא נדהם והתבייש.

(חתנו שליט"א מקריא את דברי "באר הגולה" ומקדים: בטור סי' שע"ן כתב בכ"י "אין המנהגים רשאים לפתוח עד שיפתח האכל. ונראה שמה שכתב הרמב"ן בשם רבינו האי שהאכלים מתחילים ואומרים מתחילים ואומרים 'ברוך דיין האמת' הוא מטעם זה". על פי זה כתב בבאר הגולה שם בשולחן ערוך: "וכתב הבית יוסף שנראה מה כתב הרמב"ן בשם רבינו האי גאון שהאכלים מתחילים ואומרים ברוך דיין האמת הוא מטעם זה").

בשעתו, אחד מגדולי התורה בדור, התגורר סמוך אליו ברחוב ירושלים בבני ברק. סיפר לי ת"ח שהשתתף בימים הוהם לפני יותר מיוכל שנים, בשיעורו הקבוע של אותו גדול. אחד היושבים בשיעור הזכיר דבר הלכה של השווער צ"ל. ישב שם ת"ח גוסס, שמשום מה הגיב שלא בדרך ארץ. הגאון הבחין בכך, הסתכל עליו בגערה והתבטא: בעולם הזה יש לך אפשרות לגוך, ניחא, אבל שם, למעלה

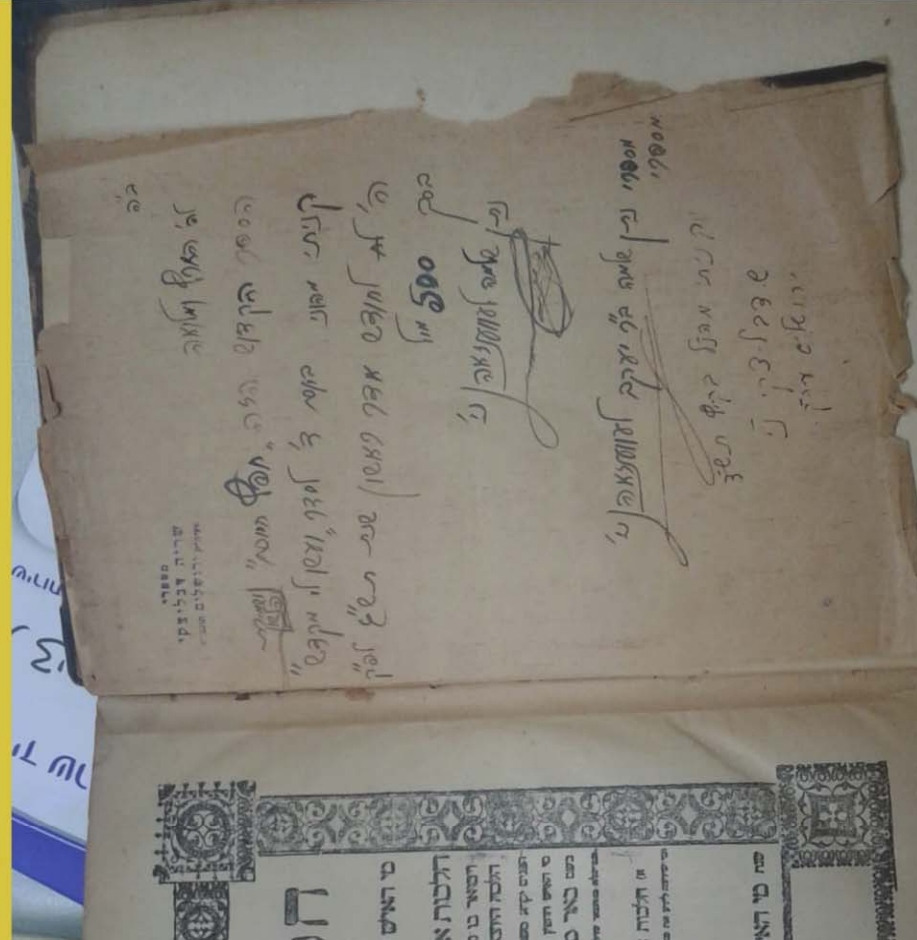
בעלמא דאתי, הוא יחייך על כולנו גם יחד, והצביע על כל הנאספים.

ההוצאה הראשונה של ספר חפץ חיים

הנכד רבי יעקב וינוגרד שליט"א מספר: במוצאי שבת של האשפוז הראשון נכנסתי לבקר והתעניינתי כיצד סבא מרגיש? והוא השיב: ברוך ר', אבל מדוע מוצאים לי דם הרי אף פעם לא שפכתי דם של שום אחד, כשכוונתו ב"שפכות דם" - אונאה, מלבין פני חברו, ולשון הרע וכדומה...

ומכאן אנו שבים לשמירת הלשון של הגאון רבי שרית. אנו מתעניינים מה המקור לכך שאמר על עצמו שבעים שנה לא הוציא מפיו לשון הרע...

רבי יוסף אליהו שליט"א משיב: לי אמר אישית בוו הלשון: כאשר הייתי בישיבת חברון לא ידעתי מה זה חומר לשון הרע, עד שהגיע לידי הספר שמירת הלשון שיצא על ידי החפץ חיים מהוצאת הראשונה של הספר, ומאז בלא נדר - הפסקתי לדבר לשון הרע, בדרך ר' שבעים שנה. הנכד מוציא ומראה לנו את ספר החפץ חיים שעליו דיבר הסבא,

מרגש להחזיק ביד את הספר שהגביה מאד את רמתו הרוחנית של הגאון רבי שרית צדיק"ל.

הוא ויותר הרבה דברים גדולים כממון וגוף שקשה לפרט כיוון שאמר לעצמו, "איך אני שחי תמיד על הלכתה, יתנהג בדיעבד", היינו בדיעבד - לדידו שהשתדל תמיד לצאת ידי כל השיטות, וכעת הוא נאלץ לעשות פעולה שהיא מהדרת רק על פי שיטת הרמ"א, לרגומא.

נשמה גבוהה

נכדו הגדול שליט"א הרה"ג ר' מרדכי פלד משתלב בשיחה, ומספר. הנה מסתמא כבר סיפרו לכם כי בעת בראו כברית הנישואין עם בתו של רבי הגאון השקדן ר' חיים עוזר ינובסקי זצ"ל, אמר לו מרן החזן איש אודותיו: זו נשמה גבוהה שירדה לעולם. ואכן מעניין להבחין בכך מימי ילדותו ממש בהיותו בסביבת מגורים רחוקה, ועם כל זאת הפציע אורו מתוכו. בגיל 8 הוא עמד בתות מכולת ליד ביתו בתל אביב, בעת שהתפתחה שם תגרה קשה בין בעל החנות לאנשי דלא מעלי, ובעת שהם זעקו בגנותו של בעל המכולת

על הכסא וכך קיבל עירורי. כך יושב יומיים רצופים עם תפילין כל היום. גם באשפוז הנ"ל ישב בבית חולים עם תפילין, ואנשי הרפואה ניגשו לבקש ברכות, כאשר ראו את מראהו.

חפצא של מצוות

אחרון חביב, נברו מקורבנו, הלא הוא רבי יעקב וינוגרד שליט"א, מספר סיפה מאוצרותיו.

לפני שנתיים, קרוב לחג הסוכות סבא זצ"ל נכנס לד"ר ברנט - רופא שיניים, והתאונן על כאב פצע בחניכיים מתחת לשניניים התחתונות. הרופא הציץ ואמר: כפי שאני רואה ומשער הפצע הוזה נמצא כאן זמן ממושך, ומה קרה כעת? נכון, השיב הסבא, אך במשך ימי השנה, לא אכפת לי לאכול עם הכאב, אבל כעת שאני צריך לקיים בקרוב מצוות אכילת כזית בליל סוכות - בשמחה, לא אוכל לקיימה בשמחה עם הכאב הזה...

האם אפשר לשמוע מעט על הצומות המרובים של רבי שריה?

הרב יעקב וינוגרד: סבתא אמרה לי פעם: "דע לך, הוא צם יותר ממה שהוא אוכל ולא תמיד אפשר לדעת, אבל אני כן יודעת ומכירה". כמו כן האור במטבח שלו היה כבוי באופן קבוע בשעות היום, לעיתים רחוקות נכנס אליה.

בשובבי"ם כידוע צם בציפיות. זכרני שבת אחת אחה"צ בימי שובבי"ם, שמחמת בעיה מסויימת לא אכל משבת אחרי הצהרים ועד עלות השחר של יום א'. ואז בעלות השחר, כבר מיאן להכניס

ליהודי צדיק זקן מבוגר שמתפלל, אלא שזו גשמה גבוהה שירדה לעולם, שאכן נזרר שלא לקלקל אותה.

שמעתי מגיס כי בשבועות האחרונים הרופא אמר לו כי לצורך טיפול הוא לא יוכל לשכב על צידו, אלא על גבו, וכמו כל החולים ששוכבים על הגב, סבא הגיב: אם לשכב פרקדן, לאו אלא אני אשב על הכורסא עד סוף החיים וכך תתנו לי את הטיפול. כמו כן התאמץ מאד לשכב על צד שמאל ולא על צד ימין, ובקושי רב שכנעו אותו - מחמת סכנה לריאותיו, שישכב על צד ימין ולא על צד שמאל.

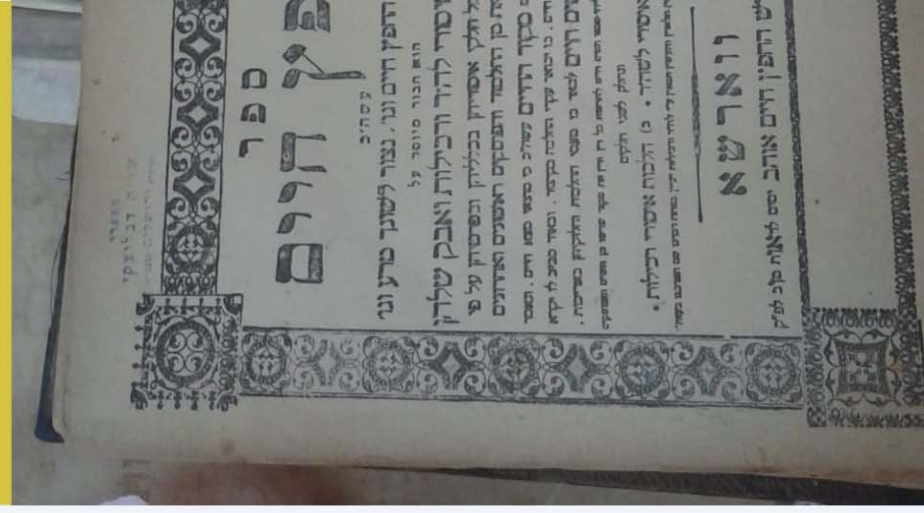
שמעתי פעם מחמותי - בתו הרבנית תחי', שכאשר אמו התארכה בביתו כשבתות. בכל עת שהיא נכנסה לחדר היה קם מלא קומתו, גם עשרות פעמים ביום, "ליקום מקומי שכינה".

כלפי הענין של פרקדן מגיב חתנו הגרי"א וינוגרד שליט"א. ארחיב קצת. לפני כחמש עשרה שנה עבר ניתוח להחלפת בדרך. אחרי הניתוח העבירו אותו למחלקה והשיכיו אותו על המיטה. הוא נסער, 'משכיכים אותי פרקדן'. אמרו לו כי לטובת הרגל אין לו לשכב על צידו, אך מיאן וביקש שאותו יושיבו על כסא ואת הרגל יניחו בתנוחה ראויה אבל לא כל הגוף פרקדן! לא הייתה ברירה עד שהושיבו אותו על הכורסא ליד המיטה וכך ישב כל ימי האשפוז. יציין כי לפני הניתוח שהיה ב-9 בלילה, שכר 'אח רפוא' שתפקידו היה להעיר אותו בחצות כדי לומר תיקון חצות ואח"כ להעירו בעלות השחר לפני תפילת וותיקין.

גם לפני שלוש שנים, כיוון שהיה צם כל שלושת השבועות כפי שמוזכר בשולחן ערוך שאנשי מעשה צמים כל ג' השבועות, הבחינו אצלו בראש חודש אב התייבשות כללית והוא נאלץ לצאת להתאשפז ב'מעיני השועה' ליומיים של עירורי נולדים. רצו להשכיב אותו במיטה והיו לו שתי בעיות: האחת שלא היה מוכן לשכב פרקדן והשניה שהסריגים מכוסים ובראש חודש אב לא משתמשים בסריג מכוסה. הגאון רבי יצחק זילברשטיין בא במיוחד לאלצו לשכב על הסריגים החדשים המכוסים ולא הסכים, והוצרכו להושיב אותו

מהמניעים והכיוונים שלהם, לפתע נשמע קולו הדקיק: "הוא גם מחזיק חמץ בפסח כחנות שלי". ילד קטן עם כזה כאב. כילך הוא לא ידע עד כמה הוא מסתכן בהתעברות הזו בעיצומה של מריבה בין עבריינים. ואכן בעל החנות אמר לו: "אם אתה לא היית הבן של רבליצקי הייתי פוגע בכך", ואת זה שמעתי מפיו הסבא זצ"ל.

שוב שאלתי פעם את סבא זצ"ל - אומר רבי מרדכי פלד שליט"א - היכן וממי למדת דרכי התפילה והלכותיה בצעירותך? והוא השיב לי: הייתי ילד כבן אחת עשרה וחצי, והייתי יוצא בבוקר להתפלל עם הנץ. הייתי מתלווה מדי בוקר והולך כבודת דרך ארוכה לצידי של הרב נחמן יהודה סילבר זצ"ל שהיה יוצא מוקדם וצועד עם התפילין מביתו לבית הכנסת הגר"א בצידו השני של רחוב הירקון בתל אביב, והרב סילבר היה גם נשאר עטור כל היום עם תפילין על זרועו ובראשו - אמר הסבא. "הוא לימד אותי כיצד מתפללים. כבר בדרך היה מתפלל בנעימות רבה ובאיטיות". אבל נשאל את עצמו כיצד התחבר אליו, מה פתאום עלה בדעתו להתהלך כל כך מוקדם בתל אביב להתלוות

לכבוד שבת. המעשרות היו אצלו עם חומרות ודקדוקים שאין לשער וזו הייתה מלאכה קשה שבמקדש, וכך גם הקפיד ביום שישי האחרון מתוך נשימותיו האחרונות כאשר הוא עצמו אמר שמצבו חמור מאד וביקש שיתפללו עליו בשבת עצמה. הוא רצה לראות ברור היכן המעשר וגם היכן החלה, והתאמץ מאד לראות ברור שהמעשר אכן מורד כהקפדתו למדוד כדי שלא יהיה פחות ולא יותר מתחת 'בל תשחית'.

בימים האחרונים שכבר לא יכול כמעט להוציא מילים מפיו התעקש לומר קריאת שמע בעצמו, ולא שיוציאו אותו מדין שומע כעונה, מחמת דעת הגר"א שאין 'שומע כעונה' בקריאת שמע. כך גם היה זמן קצר לפני פטירתו במעייב בליל שבת. וגם לגבי התפילות עצמן שהוצאנו אותן, אמר לי בשבועות האחרונים: "לא נוח לי שאתה מוציא אותי". תמהתי, מדוע לא נוח, והסביר כי אצ"פ שלפי הרמ"א אפשר לכתחילה לצאת בתפילה על ידי 'שומע כעונה' אבל לפי הבית יוסף רק בעשרה אפשר, אז ממילא לא נוח לי וגם מחמת שאני גורם לך להתפלל ביחידות. ניסיתי להרגיע אותו שלי יש דין של חולים ומשמשיהם ולא הניח ליה כל כך.

ולסיום אני אקריא כמה נקודות מופת חבילות של סבא צוקיל בשנת תשע"ב תחת הכותרת "בלי נדרי":

א. כל יום כמו יום הכיפורים ורק היום הזה. ב. כל לילה כמו ליל יום הכיפורים. ג. כל עבודה, ברכה, תפילה לימוד להוספת קדושה ותקון בכל הבריאה. ד. לפני כל עבודה הדדרי תשובה. ה. לפני כל אכילה ושינה לומר הנוסח המתאים (כפי שכתב בהקדמה לסידור): הריני שוכב לישון כדי שתהיה דעתי צלולה ומיושבת עלי לעבודת הקב"ה ובשבת: הריני שוכב לישון משום עונג שבת כמו שאמרו חז"ל שינה בשבת תענוג (פלא יועץ ע' שינה). הני רצה לאכול כדי שאהיה בריא וחזק לעבודת השם תבדך, (משנה ברורה סימן רל"א סעיף קטן ה'). ותחשב לי אכילה זאת כאכילת ערב יום הכיפורים. ו. להיזהר מדברי חולין עד קצה היכולת. ז. להיזהר מדיבורי חול בביהכ"ס עד קצה היכולת. ח. להיזהר מלישב בטל עד קצה היכולת.

כלום לפיו, כי כבר הגיע יום ראשון והוא צריך לצום שובכ"ס... וכך, עם עד יום ראשון בלילה, שאז גם עשה הברלה. הוא לא אמר מפורש שאינו אוכל מחמת שובכ"ס, אלא התחמק בתידורים שונים.

אותו הדבר היה בערב יום הכיפורים האחרון ב-12 בצהריים כשאכל סעודה ראשונה ורצה לברך ברכת המזון, העלה חשש הלכתי שמחמתו אין לו לאכול היום יותר כלום. וכך, מ-12 בצהריים בערב יוה"כ עד רכינו תם השנה כמוציא יום הכיפורים לא אכל. בתחילת יוה"כ אמרתי לד"ר פנחס שיח' שהיה איתנו כי צריכים לעקוב אחריו כיון שכבר לא אכל מהצהריים. אמר לי הדופא: "הנח לו, הוא מעל הטבע". ואכן ביוה"כ האחרון הייתה סיעתא דשמייא והוא היה חזק ואולי יותר מהשנים האחרונות - בתפילות וכריעות והשתחויות ותפילה איתנה.

באחד ממוצאי יום הכיפורים בשנים האחרונות כאשר יצא מבית הכנסת עמד אחד מהמשפחה וצילם אותו. הוא היה המום והתפלא עד מאד, ואמר לו בכאב: "איך אפשר לעבור יום כזה גורל וכזה קדוש, ומיד אח"כ להתעסק בכאלו זוטות - עם תמונות". כידוע, שהמדובר אצלו היה, בעבודה רצופה ממש כל הארבעים ימים ועוד קודם לכן מטי"ו באב, שכבר החל את ימי העבודה. הוא כתב פתקא למתפללי המנין שלו, שטמ"ו באב לא ימתינו עליו בשמ"ע. רבי יעקב וינוגרד מוציא מהקלסר מה שרשם פעם את ההנהגות שלו, שהחל לנהוג בט"ו באב עד יוה"כ מאריך יותר בתפילות העמידה, וכשאינו מספיק קדושה ואומרה אחר כך במנין השני, וכן מחמיר בדברים נוספים שלא החמיר בזם בשאר ימות השנה (כגון נטילת ידיים אחרי ביה"כ בכלי), מטי"ו באב משתדל ללמוד בתיקוני זוהר, וכן מתחיל ללמוד בספרי מוסר על ימים נוראים: תמדת

קיום המצוות בעבודה תמה - עד 'הוא יומא'

ימים, יסוד ושורש העבודה וכן בספר שער המלך ובספר אני לדורי. פעם שאלתי אותו כיצד אפשר לצאת עם משהו ביד מראש השנה והשיב: "לקחת קבלה אחת, ואיתה לצעוד כל השנה".

מספר רבי יעקב וינוגרד: בליל יום כיפור בשעה 10 (לפני שלוש שנים) ארון החשמל החל לעלות עשן. ברוקו וראו כי חוטי הגנרטור מעלים עשן, מחמת הסכנה הוא הראה לגוי מה הבעיה. הגוי העביר מגנרטור לחשמל והעשן אכן פסק. באותו רגע שהאור עבר לחשמל, סבא נעמד, לקח את הקיטור וירד למטה לחדר התפילה ב'תפארת ציון', וישב שם כל הלילה על הכסא. ולא הסכים שיביאו לו מיטה לשכב בבית הכנסת, אפילו אם יניחו מחיצות סביב המיטה. וכך ישב על כסאו מליל יוה"כ עד מוצאי יוה"כ.

על הימים האחרונים הרה"ג ר' יעקב שליט"א מעיד לפנינו על קצה המזלג. בערב שבת קודש סיעתי לסבא צוקיל להתלבש, אחרי הדחיצה לקראת השבת, ביזמו האחרון. אין לתאר את החולשה וסכנת החיים שהיה נתון בה כשהוא מחובר גם למסכת החמצן. ולמרות זאת, בכוחותיו האחרונים השיל מעצמו את המגבת שעטפתי אותו בה, וסימן לי באצבעותיו כי עדיין לא הגיע שעת פלג המנחה, ושאתמול אותו במגבת שכבר השתמשו בה לפני תשעת הימים. כמו כן לא הסכים בשום אופן ללבוש בגדים לא מוכנים, לפני שעת פלג המנחה. ניסיתי לומר לו כי לפי מצבו המסוכן אין ברירה, אך בהנפת אצבע מתחת מסכת החמצן הראה לי כי אין מה להתווכח, ורמז: תביא הכל ישר, גם את הציצית. אח"כ שאל האם החליפו ציפית לבר? השבתי בשלילה וביקש: אל תחליף.

ואז עישרנו את כל המאכלים שקנו

מורה דרדך

המשך מעמוד 9

בבירור את כל הפרטים ששמעו בשיעור, וכך עדיף, לחזור על השיעור כמה שיותר סמוך לאמירתו, כי ככל שעובר הזמן וזכרים פחות את מה ששמעו בשיעור.

חזרו על השיעורים ונעשו מרביצי תורה

ומעשה שהיה בשני תלמידים שלמדו בישיבה לפני שנים רבות, שאחד מהם היה חוזר על השיעורים, וגם כתב אותם לעצמו, וחברו לא חזר על השיעורים, וכשראה את הראשון עסוק בחזרת השיעורים, לעג לו ואמר, מה אתה עושה, אתה חוזר על שיעורים ששמעת, ואילו אני כבר מכין שיעורים, שיהיה לי מה לומר כשאהיה ראש ישיבה. אך מה היה הסוף? התלמיד שחזר על השיעורים נעשה ראש ישיבה, ומצליח מאד, ואילו חברו שלא חזר על השיעורים, נשאר לעצמו עם השיעורים שהכין...

ולאחרונה שמעתי עובדא נוספת באחד שלמד בישיבה לפני יותר מעשרים שנה, ונעשה מגיד שיעור, ופעם אחת שמע אותו אברך בן גילו שלמד איתו בישיבה, והתפעל מאד מבהירות הגדולה שאמר את השיעור בעניינים הקשים שבמסכת כתובות, ולאחר השיעור ניגש אליו ושאל אותו, מהיכן אתה יודע בבהירות כל כך את הדברים שאמרת בשיעור? ואמר לו, הן אני ואתה שמענו את הדברים ביחד בצעירותנו בישיבה, אלא שאני חוזר על השיעורים ואתה לא חוזר עליהם, וזהו ההבדל בינינו.

יש בישיבות גם הרבה אברכים ונחורים מבוגרים ששומעים שיעור יומי, ומרגישים את התועלת המרובה שיש להם מהשיעורים, ואין לחשוש כיצד אחר כך יידעו ללמוד בעצמם, כי אדרבה, דווקא על ידי השיעורים, ששומעים הרבה ידיעות עם הבנה ישירה, לומדים בזה כיצד ללמוד ולבסוף יכולים להיות גם מרביצי תורה, וכידוע שדווקא אלו ששמעו שיעורים גם בגיל מבוגר הם מבוקשים יותר להיות מרביצי תורה, מפני שיש להם הרבה ידיעות והבנה ישירה, ויכולים ללמד לאחרים בדרך שקיבלו מרבותיהם.

שמקבלים בהם הבנה ישירה, וכפי שאמר הגר"א מטלז' צוק"ל, כי מי שאינו בעל הבנה, כשילמד בעצמו בספר חידושי רבי עקיבא איגר, לא יבין את עומק דבריו, רק יתפוס בצורה שטחית מה שכתוב שם, וכדי להבין את עומק הדברים צריך להיות בעצמו בעל הבנה, ולזה צריך לשמוע שיעורים מפני רב שהוא כבר בעל הבנה, ועל ידי זה מקבלים הבנה ישרה.

התועלת מהשיעורים

ונהנה כדי לקבל תועלת מן השיעורים, צריכים קודם להכין היטב את הסוגיא, שעל ידי זה מבינים את השיעור באופן ברור, ונהנים מהשיעור, וגם מרגישים ורואים כיצד השיעור מוסיף בהירות בסוגיא, כמו שמוסר על הגר"ח מוואלוו'ין צוק"ל שאמר פעם שיעור, ובבבירוי כלל בקצרה את כל הקושיות והתירוצים של המהר"ם שיף על הסוגיא, ולזה יכולים לשים לב רק אם מכינים כראוי לפני השיעור.

ואחר כך צריכים גם לחזור על השיעורים, והתועלת בזה היא לא רק לזכירת הדברים, אלא גם לתוספת הבנה, כיודע שכל חזרה מוסיפה בהירות בהבנה, וכשהחזרים על השיעור, כפרט עם חברותא, זה מוסיף בהירות בהבנת השיעור.

וככל שחוזרים יותר פעמים, מקבלים בהירות גדולה יותר. וזכרנו אחד ממרביצי התורה המפורסמים שלמד הישיבה לפני הרבה שנים, ורבים מכני הישיבה היו מבקשים ממנו לחזור איתם על השיעורים, וחזר על כל שיעור שבוע פעמים עם כמה חברותא, וקיבל בעצמו תועלת גדולה מזה, שכל חזרה מוסיפה הבנה ובהירות.

ומלפנים בישיבה היו חוזרים על השיעורים בתחילת הסדר השני עד השעה חמש, וכך היה כבר בתקופה הראשונה עם יסוד הישיבה בשנת תש"ד עם ששה תלמידים, מיר הבינו מעצמם, כלי שום חוראה, שצריכים לחזור על השיעורים, כמו שחוזרים על הגמרא, וקבעו את הזמן לזה בתחילת סדר שני, שאז עדיין זוכרים

השיעורים מלמדים כיצד ללמוד ולהבין

ושמעתי ממרן הרב מפוניבז' צוק"ל כי פעם ניגש רב מבוגר אל רבו הגאון רבי אליעזר מטלז' צוק"ל, ושאל אותו לשם מה צריכים את השיעורים בישיבות, הלא כל אחד בעצמו יכול ללמוד בספר חידושי רבי עקיבא איגר, שזו ההבנה הטובה ביותר, ובשיעורים לא יתכן שיאמרו דברים טובים יותר מחידושי רבי עקיבא איגר.

ושאל אותו רבי אליעזר, האם אתה אוכל טשולנט בשבת? והשיב כחיוב, ושוב שאל אותו, האם אתה גם יודע כיצד להכין טשולנט? והשיב כי אינו יודע, וקרא רבי אליעזר לבתו הקטנה ושאל אותה, האם את יודעת כיצד מכינים טשולנט? ואמרה כי אכן היא יודעת, ושאל אותה, מנין את יודעת? ואמרה כי היא נמצאת במטבח עם אימה בשעה שמכינה את הטשולנט, וממנה למדה והאטה כיצד מכינים.

ואמר רבי אליעזר לאותו הרב: חידושי רבי עקיבא איגר הם חידושים ערבים מאד, ורומים לטשולנט מוכן ומבושל, אבל צריכים גם להתלמד לדעת כיצד מכינים טשולנט כזה, לכן לא מספיק מה שלומדים לבר בספר חידושי רבי עקיבא איגר, אלא צריכים לשמוע מפיו רב את אופן הבנת דברי הגרע"א, ומתוך השיעורים מכינים ולומדים גם כיצד לחבר חידושים כאלה - כמו חידושי רבי עקיבא איגר.

ויש כמה תועלות בשיעורים השיעורים. ראשית מקבלים מן השיעורים הרבה ידיעות חשובות, ויש ידיעות שאם לומדים לבד צריכים הרבה זמן להתעכב למצוא אותן, ופעמים רבות שדבריו רבי עקיבא איגר אינם מופיעים בחידושי רבי עקיבא איגר, אלא בתשובה, או במקום אחר בחידושים על הש"ס, ולפעמים הענין המבוקש נמצא בתוך מערכה שלמה עם הרבה הקדמות, וכשמעיינים לבר צריכים הרבה זמן וכוהות ללמוד הכל עד שמגיעים לסברא השייכת לענין שעוסקים בו.

וגם, עיקר התועלת בשיעורים היא

חליפה על הכביש

י חייב אדם לטרוח בדרישת טוב לעמו ולשקוד בעמל נפשו על תקנת חברי אמו דל ואם עשיר הוא מן החמורות זמן העיקרים הנדרשים מן האדם, כותב רבנו יונה. כמה ראינו

אצל רבי שריה את המרהה הזו בממונו ובגופו.

במשך כל השנים ראיתי אנשים קבועים שהגיעו ותמך בהם. היו שהגיעו פעם בחודש, היו פעם בחודשיים והיו לתקופות ארוכות יותר, בלי קופה מאורגנת, נתן כסבר פנים יפות. היתה אלמנה שקיבלה פעם בשלושה חודשים בקביעות. פעם הגיעה אחרי חודש וחצי, והרב אמר שתבוא עוד חודש. אחרי כמה ימים הוא לא הרגיש טוב ומיד תלה זאת בצער האלמנה. ישב וכתב צ'ק ונתן לי לשלוח לה.

כל דבר שקרה אצלו תלה 'בגלל זה': אם לרבנית ע"ה היו כאבי רגליים, הוא חיפש מה יכולה להיות הסיבה והחליט שהוא לא רץ מספיק מהר לביהמ"ס. הוא גר ממול אבל קיבל על עצמו ללכת מהר יותר. כך בכל דבר חשב מה לתקן.

נתן עניו וליבו

היה שולח אותי לכסות חובות של אברכים במכולת. הוא נתן לי צ'ק לפדות ולהביא לחנווני שלא ידע ממני זה והמקבל לא ידע ממני מקבל. אחד מהמנני שלי שאל אותנו, אם יש עניו להדר לשבת בקידוש ביין יקר יותר, ואמר לו שיש עניו להדר בזה. אבל למחרת בא אליי עם מעטפה שבה היה סכום עבור הרבה יינות... היה גם גומל חסד בגופו: אחד מבניו של מתפללי המנין, בחר צעיר בא לשאול על בניית הסוכה שבביתו. הוא שרטט לו את השאלה והרב לא הצליח להבין. למחרת בבוקר, דפק רבי שריה בביתו לראות היכן הסוכה.

פעם שאלתי על מזווה באחד החדרים היכן לקבוע. אחרי זמן מה עלה ודפק בביתי, היכן המזווה, שאל, הוא רוצה לראות. בכל פרט חשב איך לגמול חסד בגופו. היו בחורים מהישיבות הסמוכות שרצו לאכול אצלו. בשנה האחרונה שנחלשו כוחותיו העריך קבועים, אבל בשנים מוקדמות כשרצו לישון אצלו הסכים, ובעצמו סחב להם שמיכה לתת להם. היה מקבל את כולם בסבר פנים יפות.

אם בחור התלווה אליי אחרי התפילה וכפיו שאלה, מיד הומינו לארוחת בוקר ודאג והפציר בו שיאכל. בשנים האחרונות הוצב

'למה השליך הגאון הגדול רבי שריה את חליפתו באמצע הרחוב? מה הטריד אותו כשראה את חילופי השומרים בישיבה? | למה העדיף ללכת בשבת דווקא למקווה המרוחק יותר? | למה שינו את היתר העיסקה של בנק המזרחי ולמה החזיר רבי שריה את כספי הזיכוי למס הכנסה? | הרה"ג ר' חזקיהו יוסף פרצוביץ שליט"א זכה לגדולה שימושה' אצל הגאון הצדיק המקובל רבי שריה דבליצקי זצוק"ל זה כ"ז שנים ואחרי פטירת רבו פתח בפנינו את אוצר זכרונותיו.

לא עיגל פינות

אגב, נזכר הרב פריצוביץ, באחת מפרשיות המסעות אמר לי: כל חניה שעם ישראל חנו במדבר, האדנים, הבריחים, הוויס, את הכל העמידו ופרקו. מכל הפרטים לא החסירו כלום. זה בא ללמדנו שיש כאלו שבביתם מקפידים על כל החומרות, אבל כשיוציאים מביתם בבין הזמנים למשל או בחזרונמיות נוספות, אפשר להקל. ומתניות ומסעות עם ישראל למדנו שכל מקום שהולכים צריכים לנהוג כמו בבית.

רבי חזקיהו פריצוביץ שליט"א ממשיך ומספר מהנהגותיו של רבי שריה: עד התקופה האחרונה היה מתאמן להוציא את הד' באחד של קריאת שמע 'להתייז את הד' וכשהיה מגיע מישוה מבני תימן מיד היה מתעניין אצלו איך הוגים זאת אצלם.

בהברלה בקביעות הוריד את המשקפיים לפני כן, ואמר לי שחשש שעם משקפיים זה כמו אור בעששית, שיש לזה התייחסות בהלכה. בכל חומרא החמיר ובכל פסיעה ופסיעה הלך בשבילי ההלכה.

נכנס לשיעור בהלכות פסח

לפני שלוש שנים היתה מודעה בבית הכנסת הסמוך שיש שיעורים מתומצתים בהלכות פסח שמתחילים במוצ"ש הגדול עד חג הפסח. במוצ"ש אחרי הברלה הוא אמר לי: בא נלך לשיעור. נדהמתי ואמרתי לו: וכי הרב לא יודע הלכות פסח? והוא בשל, אולי נשמע משהו חדש - ובגיל 89 טרח והלך לשמוע שיעור בהלכה מת"ח שבגיל יכול להיות נכדו והיה בהלם למראא הגאון הצדיק שנכנס לשמוע את שיעורו.

כמה טרח ויגע בעצמו על לוחות הזמנים וסידר לוח שנה תמדי לזמני היום בארץ ישראל. אחרי תקופה בא אליז אברך צעיר והראה לו לוח דומה שהוא עשה. רבי שריה עבר על הלוח וברך ואז כתב לי הסכמה וכך כותב: 'אף שגם על ידי סודר לוח במתכונת כזו, לוחות אלו המסודרים לפנינו בצורה חדישה יכולים לעמוד בכל הדרישות יותר מהלוח שלי ובכמה סוגי טורי זמנים הדיוק הוא יותר מאשר באותם הזמנים בלוח שלי'.

חטיד בממונו

לפני כמה שנים שלחו לו ממוס הכנסה שמגיע לו זיכוי של כסף. הוא הישב את הסכום ומען שלא מגיע לו ומיד שלח להם מכתב

שומר בישיבה 'תפארת ציון' הסמוכה ובאחד הימים שייצא מתפילת מנחה בצהריים, כשהבחיז שיש חילופי משמרות של השומרים, שאל אותי: השומר השני, מה עם ארוחת צהרים שלו? אמרתי לו שאיני יודע. הוא קרא לבחורים מהישיבה וביקש מהם שיראגו לו לאלכול. מי חושב על זה ככלל, מי שם לב לחילופי משמרות?

עד מקום שידו מגעת

רכים הכירוהו כאיש הלכה, ואמר לי הרב פריצוביץ, אבל זה לא סתם איש הלכה. שתי הגדרות ניתן לומר על ה'איש הלכה'. האחת: קיום כל המצוות ככל הדקדוקים שבדן עד מקום שיד האדם מגעת; כך מגדיר הרמח"ל את ה'חסיד'.

והגדרה נוספת של מורו ורבו מרן החזון איש זצוק"ל: 'יבנותי למדוני כי בכל תנועה צריך להתנייעץ עם חלקי השולחן ערוך. ואין אני בן חורין לעשות דבר מבלי עיון בהלכה' ככל פסיעה ופסיעה היה צמוד רבי שריה לארבעת חלקי השו"ע ו'עד מקום שיד האדם מגעת'.

אתן לכם דוגמא שנוכרתי מיד אחרי פטירתו שהיתה בתשעת הימים. ערב תשעה באב שנה שעברה, הוא ישב על הארץ ואכל סעודה המפסקת לחם ומים כי יש רעה כוז בהלכה. בת"ב בבוך התפלל עם הנץ כדרכו והאריך בקינות עד סמוך לחצות. אחר כך ישב עוד שעתיים בבית הכנסת לומר קינות, וכשעלה הביתה לא הלך לנח אלא למד ב'דברים המותרים' עד מנחה. וכל זה בגיל 92, אינני יודע מהיכן היו לו הכוחות לכך.

'עד מקום שיד האדם מגעת' זה לא רק בהלכה מפורשת אלא גם בדרדוקי הלכה. היה ליל שבת כשידרדתי עמו מזהבית, סמוך לתפילת ערבית והוא שם לב כסיום המדרגות שיש לו בחליפה משהו בכיס. התברר שהיה חור ונכנס משהו. בלי חכמות, ברחוב על המדרגה, פשט את החליפה והשאירה על הרצפה, עלה לביתו והביא חליפה אחרת.

זה כמה שנים שמרי אשמורת הבוקר של שבת הלכתי עמו למקווה ברח' הרב חירש בביהכ"ס של הבוכרים. למה הדחיק עד לשם, הן היה גם מקווה סמוך לביתנו? אבל שם היה מקווה חס ופלי הגר"א אסור בשבת וגם השתמשו שם בחשמל ולא כגנרטור. הייתי מלווה אותו והוא ירד באפולילית הלילה במדרגות כדי לטבול.

חורה שהם טענו. בביטוח הלאומי הופתעו מאוד ממכתב כל כך לא מקובל, אך הם הישגו שוב והתברר שהם צדקו ועמדו על שלהם, אך הרושם האדיר מזהירותו של הגאון הבני ברקי שלא לקבל ממון שלא מגיע לו, לא פג.

בתקופה האחרונה שלחו מחברת ביטוח אח מטעמם לברוק את מצבו, מה הוא יכול לעשות לעשות בעצמו ועל מה מגיע לו כסף כחוק. כשנשאל שאלות, לא הגויים ככלום ועוד אמר שמסוגל לעשות דברים נוספים שברוך לא עשה, כדי שחלילה לא יקבל משהו שאולי לא מגיע לו.

היה עו"ד שגר בשכונתו וניהל את עניני הממון שלו. הוא סיפר בימי השבעה, שבנוסה הקבוע של השכרת דירות כתוב ששוכר שלא משלם מתחייב בעלות והצמדה. רבי שריה ביקש למחוק את המילים האלו.

לא רבים זוכרים שבנק המזרחי נקרא בעבר 'בנק המזרחי המאוחד' ואחרי שנים שינו את השם ל'בנק מזרחי טפחות'.

לרבי שריה התעוררה בעיה עם ההיתר עיסקא' של הבנק

שבטפסים מופיע שם הבנק הקודם ומיד שם פעמיו למעונו של מרן פוסק הדור הגר"נ קרליץ שליט"א ועודר על הבעיה. מרן שליט"א זימן את רבי שריה לפני הדוכ הדיינים שעשו את ההיתר עיסקא', יחד עם הנהלת הבנק ויחד עם רבי שריה ועשו נוסח חדש ועד היום הוא, אלפי לקוחות לא יודעים שההיתר עיסקא שהם נסמכים עליו הוא בזכותו של רבי שריה.

הוא עלה ראשון

איש שיחנו הרב פרצוביץ שליט"א מתמלא חיל ורעדה כשנוכר בעבודת הימים הנוראים של הגאון הצדיק רבי שריה זצוק"ל. הוא היה מתחיל מט"ו באב כל שנה. ופעם אמר בדרשה משל: ברוסיה בנו רכבת עם הרבה קרונות שוחתכת את כל רוחב המדינה. בתחנות הראשונות בקושי עלו נוסעים, ככל שהמשיכה לעומק המסלול מתרחבים העולים, לפני הסוף אין מקום. חכם בא בתחנות הראשונות תופס מקום נוח ונוסע במנוחה.

הרכבת מתחילה בט"ו באב, היעד יו"כ או הושענא רבא. תחנה ראשונה כמה עולים, בודדים. יש תחנות נוספות: ר"ח אלול, אלול, ימי הסליחות, ער"ה, ר"ה, עשי"ת, יו"כ, הושענא רבא, תמיד טוב לעלות מוקדם. אשרי מי שעולה בתחנה הראשונה במקום בטוח יותר (כדברים הידועים בשם מרן רבי איצל בלאור זצוק"ל על 'מלך נכנס תחילה לדין', אבל הוא השתמש במשל הזה). רבי שריה זצוק"ל בעצמו, לכל מקום הוא עלה הראשון. מט"ו באב אמר לחזן לא להמתין עליו והוא האריך יותר בתפילה. לעצמו צילם מכל ספרי המוסר לאלול לפי סדר הימים לארבעים יום וזכר את זה, וכל יום, אחרי התפילה בנין, היה קורא כמה סעיפים במשנה ברורה ובאלול קרא מזה גם. דיבר על כך רבות שנחלשה עבודת האלול בשנים האחרונות למרבה הצער. הוא נתן לכך סיבה: ברורות הקודמים הקריאה

עצמו כלא זוכר כרי לתת לו הרגשה טובה, ובמקרה נוסף שבאמת לא זכר. היה זה כשידירתי איתו באחד הבקרים לחפילה ורכב שהגיע ממול במהירות כמעט פגע בנו. הוא היה שקוע בתפילה ולא הבחין במהירות כמעט פגע בנו. הוא צריך לברך 'הגומל' לא הבין על מה. לאחר שנה שהזכרתי לו את המאורע, לא הצליח להיזכר מה היה. זה לא היה פלא, כי הוא באמת לא שם לב לדבר מחוץ לעולמו שקרה בשעה שהתפלל.

לא לגרום שום צער

לפני כמה חודשים עבר אתי על מסמכים במגירתו ומיין מסמכים, ממה שנתן לזריקה מצאתי 'קבלות' שלו משנים קודמות. איש שיחי מקריא לי כמה מה'קבלות': 'לעבוד על כל יום לחוד וכל לילה לחוד כאילו צריך לשלחו למעלה שלם לגמרי' (וואו היה מדבר על כך רבות היחיד שלו ולהתנהג לכל יום בפני עצמו כאילו הוא היום היחיד שלו ולהתנהג בהתאם, בפרט בימי האלול) קבלה נוספת: 'להשתדל לא לגרום שום צער אפילו כל שהוא'. 'לא להשתמש אפילו בכל שהוא מאחד מכני ביתי'. 'להשתדל שלא יהיה לאף אחד תרעומת עלי כלל'.

תמונה האחרונה. 4-5 שנות לפני פטירתו, מעיין בקונטרס 'משנתי' מתורת בעל הדפוס זצ"ל

הרב פרוצוביץ נזכר כליל שבת האחרון. אחרי התפילה ביקש שיאמרו פרק תהילים לרפואתו וגם י"ג מידות, כשראה שהש"צ מתמהמה, התחיל בעצמו: 'תאזין שווענטה...'. הוא היה שרוי בחולשה מאד והזעקנו את רופאו ממתפללי המניין שגר בסמוך. אבל מצבו לא התייצב, הוא ביקש לחזור לחדרו ואחרי רבע שעה לפתע הבחנתי שהוא התחיל לומר פסוקי תהילים ופסוקים מהלל, אמרתי לו שהוא צריך לנוח עכשיו והוא המשיך לומר עד שלגיע השתתק, קראתי לו ולא ענה והוא עלה ונתעלה לערץ גן א-לוקים.

בספרי מוסר היתה נחלת כל הציבור. היצר הכניס חלק זה כאלו זה שייך ל'חוג' מסוים של 'בעלי מוסר' ואח"כ ראג היצר למלחמה נגד בעלי המוסר. כשהתגבש 'חוג בעלי מוסר', אומצו על ידם כאופן מיוחד כל עניני עבודת ימי הדין והמשפט כדבר המובן מאלי ולאחר שכמעט פסו תמו אנשי המוסר, ממילא בימינו גם כמעט לגמרי עבודת הימים הקדושים. הוא התאונן על כך שלאברך רגיל בזמננו כמעט איך ידיעה על ימים אלו מלבד מה שזוכר מילדות, דבר שנגרם ע"י הצטמצמות בהיקף וכידע ושלימוד ספרי המוסר כמעט נעזב ובלעדיתהם חסרה ההכנה הראויה ליום הדין.

בימי הסליחות, זמן הסליחות בבית מדרשו היה כמו שכתוב בהלכה, סוף אשמורה השלישית לפני עלות השחר. ער"ה סליחות 2.30 לפנות בקר, והיו הרבה שבאו מכל חלקי העיר רק בימי הסליחות, אפילו שכל השנה לא באו להתפלל עמו. מדי בוקר כשסיים סליחות, חזר הביתה להתכונן לתפילה, לבש טלית ותפילין ויורד לביהכ"ס. בשנים האחרונות היתה מאר קשה לו היירידה והעליה. אמרתי לו שניקח את טליתו ותפיליו לביהכ"ס ולא יצטרך לעלות הביתה אחרי סליחות, אך הוא השיב: האם אתה יודע מהי המעלה הגדולה לצאת מזהבית מעוטר בטלית ותפילין לבית הכנסת? בשני מקומות בוודאי מובא על המעלות האלו, כבר ששים שנה אני עושה זאת, אתה רוצה שאבטל ואפסיד מעלות אלו...

מול ארון הקודש באימה

עבודת ר"ה התחילה כבר מתחילת חודש אלול, כשהבעל תקיעה היה מגיע פעמים בשבוע לעשות אימונים לתקיעות והוא ישב ושמע ומתקן אותן. רבי שריה רצה שהתקיעות יהיו חלק כמו חצוצרה, כך היה בירושלים. זה לא היה קל וכך היה כל אלול כל שנה כולל שנה שעברה. הרבה באו לבית מדרשו כיום א' של ראש השנה אחר"צ שם היו תקיעות לכל השיטות עם כל סדר התקיעות.

מחזה מרגש היה מדי שנה בבית מדרשו בקריאת התורה בראש השנה, כשבעל הקורא הגיע לפסוק: 'וגם את בן האמה לגוי אשימנו' המדבר על ישמעאל, רבי שריה פרץ בכני - כמה סובלים מיישמעאל עד היום הזה - ועמו עוד מהמתפללים. כל זמן פנוי בר"ה התאמץ לסיים את ספר התהילים בשני הימים מילה במילה בכוונה. בשנים קודמות היה בעל תפילה בתפילות המוספים, והמתפללים לא יכולים לשכוח איך היה גועה בבכי בתפילותיו ומשתפך לפני קונו: 'גשים מול ארון הקודש באימה לשכך כעס וחימה וכל גופרסט מהתרגשות'.

מה רבי שריה לא זכר?

רבי חזקיהו פרוצוביץ מציין עוד הנהגות מרבי שריה. וזכרנו היה פנומנלי, הוא זכר תאריכים ואירועים לאורך שנים, אבל נוכחת בשני מקרים שבאחד מהם הראה עצמו שלא זוכר, היה זה לפני שנתיים שות"ח אחד בא לבקש מחילה על משובת נעורים מלפני למעלה מיובל שנים והוא עשה

כתב ומכתבים

היכן החל הקשר
המיוחד שהיה לכם
עם רבי שריה עשרות
בשנים?
האמת, שההיכרות שלי

עם רבי שריה זצוק"ל החלה
כבר לפני כשישים שנה בשנת
תשי"ה, כשהייתי אברך צעיר וגרנו
בבני ברק סמוך לביהמ"ד אשלג ברח'
ירושלים פינת הגר"א, והזכרון הראשון
שלי מדמותו הפלאית היתה בכך שכל
יום לפנות בוקר כשהיקום עודנו נם
את שנתו, שמעתי אותו מתהלך ברחוב
העיר ואומר בקול ובנעימות את ברכות
השחר או את התפילות הנילות לו,
כמונה מעות וברקדוק רב, וכך שמענו
זאת מורי יום במשך תקופה ארוכה,
כשהתגוררנו בחמישים מטר סמוך
ליד ביהמ"ד בו היה מתפלל מרי שחר.
וכך בירדתי עליו, שמעתי על גדלותו
בתורה ובהלכה, ואף אמרו לנו שהוא
מתמחה בעניני קבלה ומנהג, ויש לו
הנהגות מיוחדות שראוי ללמוד אותן.
כך התקרבותי אליו הרבה, עד שהשתי
ברכות השנים אליו כתלמיד מממש, כפי
שציינתי לא אחת במכתביי אליו.

מה היתה ההתייחסות שבה עסקתם
יחדיו?

בכל השנים הללו הייתי מגיע הרבה
למעונו, ולא אחת בשעות לא שעות,
והיה זה עוד בזמן שלא היו רבים שהגיעו
והכירו רום גדלותו. בדרך כלל הייתי
מגיע למעונו עם מספר שאלות, והוא
היה משיב בפירוט על כל דבר וענין,
ולא היה עונה בצורה פסקנית את
ההלכה ודיה, אלא היה מראה לי את
כל הדברים בארוכה במקורם, כשהוא
היה פותח את הספר ומבאר כל דבר. היו
דברים שתלויים היו במנהגים שונים,
והוא היה פותח להראות לנו מנהגי

[illegible]

מדינת ישראל וברוכים.

[illegible]

**בנוכחותי ובדרך.
לקראת ברכת המזון כבר הניח התפילין**

כספים.
את כל הפערים שישנם בחובות למעשר
פעם אחת מחתנים ילד, כבר מכסים בכך
כספים ממתנות שקיבל וכדומה, אם רק
חששות שהיה צריך לתת יותר מעשר
פעם אמר בחיך, שאם מיששו יש לו
הוא עובד לשאלות קשות כמין מימרא.
כשישכתי עמו לא אחת, ראיתיו כיצד

היה לכם קשר מיוחד עמו בימי
מלחמת יחזקאל? במה המדובר?

שהיו הרבה נעדרים שלא זיח אותם וקברום בינתיים קבורת עראי, וקיוו דרך פרטים שונים להגיע בהמשך שנת תשל"ד פרצה מלחמת יוה"פ

היה מופלא ממש.
כלל"ם שהוא התמחה בהם היטב וזכרונו
ירושלים וכדומה, וגם מנהגים שונים

גם הוא היה בוגר ישיבת חברון,
ולמרות שהיה כעשור שנים ממעלי.

האופל ואו הוא לא היה עם תפילין, אך ואני נזכר שפעם נכנסתי אליו בשעת תפילין קטנות והסתירן עם המגבעת, התפילין ולא ראו זאת עליי, כי היו אלו וכדומה. הוא נהג ללכת כל היום עם עניי ההלכה המנהג, ענייני אבילות הגיעו ובאו אליו רבים להתייעץ בו בכל שמעתי רבות אודותיו, ובמשך השנים שמעו יצא למרחוק. עוד בהיות בישיבה

אחד מאלו שהכירו את הגה"צ רבי שריה דבליצקי זצוק"ל, עוד מתקופת צעירותו, הינו הגאון רבי אפרים צמל שליט"א מחשובי הת"ח בירושלים, שכיהן בעברו כרב בתל אביב, והיה בקשרי תורה והלכה מסועפים עמו ואף התייעץ אתו רבות | המו"מ ההלכתי וההכרעות בדבר התרת עגונות במלחמת יום הכיפורים | כיצד הורה לנהוג בדברי הלכה ייחודיים שהכריע | כיצד התמסר לפייס אדם שנפגע על ידי אחר? ומה הגיב כששמע על הרצח הנתעב בחלמיש | עול תורה, עול עם חברו

יחסו הנכבד לגדולי התורה...

כשהודיעו לו על פטירת מרן הגרא"מ שך זצוק"ל מיד הגיב ואמר - 'הריני מקבל על ידי תענית! ואמר אחר כך אחד מוהתלמידים חכמים שהכיר היטב - כולנו יכולים לקבל על עצמנו ללמוד לע"ז מרן זצוק"ל ולהתחזק לע"ג, אולם לקבל תענית רקרבי שריה יכלו! ולפני כמה שנים הגיע להזמין את רבי שריה זצוק"ל שיהיה סנדק בבית לבנו, ושאל אותו מדוע לא נותן לאביו או זקנו שיהיו סנדק, והשיב לו שאינו רוצה לתת להם מפני שאינם שומרי תומ"צ כראוי, ואמר לו רבי שריה 'אני נוגע בדבר ולא יכול להכריע לך בזה, לכן לך לרשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטינמן ותשאל אותו כי הוא יכול להכריע באמת, ואכן הלה הלך למרן זצוק"ל, והוא ייעץ לו שיתן זאת לרבי שריה זצוק"ל.

וסיפר תלמידיו רבי אהרן ברנר שליט"א - ערכתי קונטרס משאלות ששאלתי במשך השנים את רבי שריה זצוק"ל ואת רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א, והבאתי לו שיעבור על חלק השו"ת שהבאתי ממנו קודם ההפסד, ולאחר כמה ימים החזיר לי את הקונטרס מלא בהגהותיו והערותיו, ואף כתב הסכמה על הקונטרס. אך דבר אחד כאב לו מאוד: כשראה שהקובץ מכיל שו"ת ממנו יחד עם מרן שר התורה שליט"א ואמר מיד כדרכו בלשונו הקצרה - 'זה לא מתאים...', וכשלא הבנתי כוונתו, חזר ואמר - 'זה לא כבוד...', תוך כדי שהוא מצביע על חלקו של מרן שר התורה שליט"א שהכניס אותו בכריכה אחת עם תשובותיו.

עם הנרישי בורשטיין זצוק"ל

נפטרה יצא מסע ההלוויה מת"א, וביקשני שאבוא להשתתף בהלווייתה כי כיהנתי אז כרב בת"א. ובעת שישב שבעה של הרבנית שלו סיפר לי ת"ח שהיה נוכח אז, שלאחר התפילה התיישב רבי שריה זצוק"ל על כסא האבלים ואמר, משל לקבל שנבה בית למישהו והקונה הגיע ושילם לו בדולרים, הביט הקבלן ופסק: הדולרים מזויפים. אמר לו הקונה: אני טרחת ופרטתי את כל השקלים שלי לדולרים כדי להביאם אליך כמסוכם, אני הייתי בסדר גמור. והקבלן השיב: אתה בסדר גמור, אבל כסף לא קיבלתי ממך, עליך לשלם... והנמשל - המשיך רבי שריה - אשתי מגיעה עכשיו לשמים ואומרת שמגיע לה שכר גדול, כי בעלה נחשב ת"ח וצדיק גדול, אבל עכשיו מתברר

פנים תהיה אפשרות פחות או יותר לענות למעשה על כל שאלה הקשורה בנושאים אלה, עקב החומר היסודי שסודר כאן, ובהשתתפות הדיון בפני תוכן השאלה לפרטיה.

והמעניין מכל היה, שלכל מקרה שהוא ענה לי בפרטות, חשתי כיצר הוא נכנס לתוככי המקרה כאילו מדובר בנו משפחתו, עם כל הרגישות והמסירות בצורה שאין לה אח ורע. זה הפליא אותי מאד באותם ימים. כך לדוגמא, כשענה לנו באופן מעשי שאין להודיע לקרובים מתי הוא יום ההוצאה של יקירם מהקבר הזמני לקבר החוש, כדי שלא לחייבם באבלות הנהגת רק ביום ההוצאה ולא ביום ההכנסה, והחל לומר, שלמרות שיתכן וההורים ישמחו לדעת זאת, אבל הרי העיקר אצלם היא ההכנסה לקבר החדש, והיא אינה מחייבת באבילות וזאת ניתן לפרסם ולומר להם. ראו בחוש איך כל מקרה שכזה יצא מתהומות נפשו עם רגש וכאב ממש.

זכורה לכם שאלה מיוחדת שענה לכם ברוחב בינתו המיוחדת?

היתה שאלה מענינת ששאלתי פעם על עובדה המתרחשת לראבוב לב כשיהודים מצווים ר"ל למסור את גופם לאחר מותם לאנשי מרע, והנהול כזה הוא שכעבור שנה מחזירים את האיברים לקבורה, ושאלתי, האם צריך לדנום כמי שאין להתאבל עליהם בגלל מעשה זה, או שהיות והם עושים כך מחמת המחשבה שיש בכך עזרה לאחרים, נמצא שאינם עושים כן מחמת החרדי כפירה, ואם צריך להתאבל, ממתי יעשו כן, האם יתחילו להתאבל אחרי שנה או מיד במסירת הגופה.

במקרה נדיר זה שלא כהרגלו כתב לי, שהוא נבון בדבר, ואינו יכול לתת לי תשובה בהירה, כי אם מדובר בעברייני העושה מעשה עבריינות, לא צריך להתאבל עליו כלל, ואם הוא אנוס או שוגג קשה לרחות את האבילות לאחר שנה, והוא נותר בשאלה, וזו היתה שאלה נדירה אצלו שלא ענה לי עליה בבירור. הקישר הזה נמשך לאורך שנים ארוכות...

אכן, היה לנו קשר רציף, וכשאמרו

לגדול!!!
האחריות מדייבת

מִרְן הַחֲזוֹ"א זְצוּק"ל הַטְרִיחַ
עֲצָמוּ לַעֲשׂוֹת כָּל הַהִתְרַת נִדְרִים
וְהַמַּעֲמֵד, כֹּאִילוֹ הוּא 'מִתִּיר נִדֵּר',
עִם כָּל הַסֹּדֵר הַמְקוּבַּל לַהֲתֵרָה ז',
רַק כִּדִּי שִׁיּהוּדִי לֹא יִכְלֵם חֲלִילָה

היה זה בכושרו של יום חורפי בשנת תשע"ו. ידענו כי אם הפצים אנו להשיג את הגאון הצדיק רבי שריה זצוק"ל, הזמן הטוב ביותר הוא להגיע לכית מדרשו עם שחר מיד לאחר תפילת ותקינו. וכך לפני כשנתיים הגענו בלחייית בנו שנכנס לעולמה של תורה, וביקשנו עצה וברכה לעלייה בתורה עם בניסחו לפרק חדש והמשמעות בחייו, בעולם הישיבות.

הבנו שלבטח הוא מתכוון שאלה בחלכה, אבל ההבנה עוז
ואמרנו כי לא באנו לברר דבר בחלכה, אלא באנו לבקש כרכה
מיוחדת לרגל כניסתו לעולם הישיבות של בננו, המבקש עצה
כיצד גרלים באמת.

וּכְרַת יִזְכֶּה בְּאֵמֶת לְגִדּוּלָהּ”
הַשְּׁאֵלָה - “אֵיזוֹ עֵצָה הֵרֵב מִיֵּיעֵץ לַבַּחֲרֵי שִׁישְׁמוֹר עַל עֲצֵמוֹ
בְּעֵלְיֵיתוֹ בְּהִתָּאֵם לְאוֹרֲחֹתָיו. הַסִּכְתָּנוֹ לְדַכְרֵיו, וּבִיקְשָׁנוֹ לְחֹדֶר אֶת
יְשִׁיבֵיתָ בְּכָל מָקוֹם שֶׁלִּבְטֵחַ יוֹלִים הֵם לְהִתּוֹת דְּרָכּוֹ שֶׁל כָּל בַּחוֹר
מִזֶּה אֲנוֹ הַפְּצִים לְשִׁמּוֹעַ, כִּי אִם בָּנוֹ לִקְבֹּל הַכּוֹנֶנֶת, יִשְׁנֵם רֵאשִׁי
לְשִׁמּוֹעַ הַדְּבָר מִחוּד עֲמָנוּ רַבִּי שְׂרִיָּה אֶת הַשְּׁאֵלָה, וּמִבְקֵשׁ לְדַעַת

רבי שריה כדרכו האבהית נענה בחפץ לב, ואומר ברפנות מיוחדת - 'שיקבל על עצמו להגיע כמה דקות לפני התפילה ולהתכוין לתפילה, וכך יתחיל את סדר יומו אחרת. כשיגיע שהאחריות מחייבת אותו להמשיך את אותו קשר איכותי שהחל בו עם שחר עם בוראו'. בנוסף אמר, שכדאי לקבל על עצמו להתחזק בברכת המזון מתוך סידור, ואולי גם לאומרה מילה במילה מתוך סידור, היות וזו התפילה הכמעט בודדת שחובה לה מראורייתא.

לאחר מכן הוא הוסיף במסר מחשל שנוגע לאורחותיו של כל בן ישיבה: 'רבים אומרים כיום שאינם חשים מספיק טעם תפילה וכלימוד, זאת משום שאין הם מתכוננים באמת למי הם מתפללים ולמי הם עמלים בתורתו. רק מי שמקשר עצמו עם בוראו ויודע שהתפילה אינה נעשית באופן מלומדה כי כך הורגל מקטנות, אלא מר יום מחדש הוא מכין עצמו לקשר המיוחד שיש לו עם הבורא, הוא גורם לכך שכל סדר יומי יתחיל בהגל' ימיז', וכך הוא

המסובים.
ווא פוץ בכבי נסער שרייגט אט אט כל
מצרפה למעשה, וואת הנחמה שלי,
בשמים אפילו מחשבה טובה הקב"ה
ואמר: אבל בשמים זה לא כן,
שהדולרים שלי מזויפים. ואז הוסיף

גם לאחר מכן כשעברתי לדור בירושלים היה מרים טלפון חובה ושואל בשלומי, וכשחנתי ניגש אליי כל פעם הוא התעניין בי וביקש למסור לי דרישת שלום, וכך המשיכתי להגיע אליו הרבה והלחיצוץ בו באורחותי, ותמיד יצאתי ממנו מוקדם מחדש.

הזכרתי לכם דבר אחד?
הזכרתי לכם דבר אחד?

שלא נגע לאורחות בית הכנסת אלא הגבאים לאחר המתפללים, בדבר הכנסת התפתח דין ודברים בין אורי זה היה כערוב ימיו כשבאחד מבתי אציינ סיפור מיוחד שמאפיין את רגישותו לזולת שלא היה לה אחר, ורע,

לכיתו בשמחה.
והרק לאחר שראה שנרגע לגמרי, חזר
על לבו כה הרבה, וביקש להרגיעו,
אותו יהודי שנפגע, ופייס אותו ודיבר
לכית הכנסת שבו התפלל באותה עת
הרגיש כלל שזה מתרחש, הוא הלך
שהיה נוכח בזמן הפגיעה אף שלא
בנושא ולא חלק מהוויכוח, כיוון
למרות שהוא לא היה מעורב כלל
הרבה, לא ויתר וקם ועשה מעשה.
לאוניו, וממרום שנותיו וחולשתו
כבית כנסת אחר. הספור הגיע
מכך וכלית ברירה עבר להתפלל
את בית הכנסת. היהודי נפגע מאד
ואמר לו שהוא מבקש ממנו שייעזוב
לענין אחר צדדי. הגבאי כעס עליו

הַיְּהוּדִים הָיוּ מְשֻׁמְמִים וְהָיוּ מְשֻׁמְמִים

לכך: פעם השתתף בשמחת בר מצווה
הזו כך. ונזכר לציין מספר דוגמאות
כשבילי בירו, וראו שכל הליכותיו
ההלכה והמנהג שהיו נהיגין לו הישב
הכל עשה על פי השולחן ערוך וכללי
דבר וצדד שעשה באורחות ימי חיי
דומני שהעיקר בדמותו היה שבכל

בישיבה למוסוף שיכ"ח

ואמר לי: 'יהודי זה ככל הנראה אין לו כל שיג ושיח בהלכה, ולא הבין כלל מה שאמר עתה, לכן, אין כאן כל 'התרת נדרים'. לך שוב והבא יהודי בר אוריין ונתיר לך את נדרך'. התפעלותי להיווכח כמה יש להיזהר בכבוד הבריות, שמרן החזו"א זצוק"ל השריח עצמו לעשות כל ההתרת נדרים והמעמד, כאילו הוא 'מתיר נדר', עם כל הסדר המקובל להתרה זו, רק כדי שיזהירי זה לא יכלם חלילה.

ואגב, באותו מעשה גיליתי, שמרן החזון איש לא חלק על הנהגתי לעשות התרת נדרים על כל דבר שאני מפסיק לעשות מכל הנהגותיי הטובות, כמו בצומות, וללכת בגרביים בתשעה באב וכדומה (ואכן העירו תלמידיו, שבשנים האחרונות שמאד נחלש והתקשה לעמוד בכך, אמר לא אחת, שאם היה יודע לא היה מקבל וכדומה, והיה עושה התרת נדרים באמצעות כל שלושה שו"רעם משהו מהעניין עצמו שלא יהיה כמו אותו מעשה שמרן החזו"א אמר שלא נקרא ההרב התרת נדרים כדיון).

הרב היה מוגיע הרבה למעוזנו של מרן החזון איש?

זכיתי שפעם אף ביקר אותי. היה זה בצעירותי שנוקקתי לטיפול רפואי בביה"ח אסותא בתל אביב לפי קביעת ר"ר נחמן פריי, וכיום השני הגיע לבקרני מרן החזו"א זצוק"ל. השעה לא היתה בזמני הביקור הקבועים, והפקיד שעמד באותה עת בכניסה לבית החולים מנע ממנו מלהיכנס, ורק לאחר ששכנעוהו שזה האיש הוא מרן החזו"א גדול הדור, הוא נתן לו להכנס.

הייתי מאז נרגש מביקוריו של גדול הדור, הוא נעמד ליד המיטה ולא התיישב על הכסא, ושהה בחורי במשך כחמש דקות. בני ביתי אמרו לו באותה פגישה, שאני אינני אוכל כלום למורת מחלתי, והיה זה בשנת השמיטה שלא אכלתי ירקות מחמת כך, וגם בשר לא אכלתי, אלא רק לחם ועוד כמה מוצרים בודדים. כששמע זאת מרן החזו"א, הוא פנה אלי ואמר בקול פסקני – תאכל, אתה חולה וצריך להיות בריא, אנחנו כולנו חיילים של הקב"ה...'

הרב ר. וילמן

עולה ומתעלה יותר ויותר. כך הוא הדבר גם בלימוד התורה, שאם ידע הבחור שכל התורה הנלמדת על ידו אינה כשאר החכמות, אלא היא תורת ד', והיא המחברת אותו אליו יתברך, איש לא יוכל להזיז לעזוב את התורה שבה הוא עמל. עד מזהה בהתבוננות שכזאת הוא יחוש בטעמה המיוחדת, שיתן לו כוח להתמיד ולהמשיך בכך ללא גבול, אך העיקר לדעת, שהאחריות שתהיה לבחור היא תהייב אותו לגדול'.

ביקשנו להמשיך ולשוחח, אלא שהבנו כי לאחר תפילת הוותיקין בבית מדרשו, נוהג הוא למסור שיעור בהלכות לשון הרע, והקשבנו אף אנו לדבריו: תוך כדי הדברים אמר דבר מופלא שנחרט בנו המעיד יותר מכל על הליכותיו בקודש – 'אנשים חושבים שאני אדם תמים ונבין בקלות לרמות אותי, ואני, נותן להם שיחשבו עלי כך, כי מה אכפת לי, הרי בכך לא אכשל באיסורי בין אדם לחבירו, כי בצורה שכזאת לא ירצו לערב אותי במחלוקות ובמייבוסות שיש בין בני אדם, ואצטל מכך שלא אצטרך לשמוע לשון הרע, גם אם המוסר חושב שיש בה תועלת, לא בטוח שהצדק עמו, ואני נכשל בכך'.

עם סיום השיעור אמרנו שמבקשים אנו לשמוע מעט מאורחותיו עם מרן החזון איש, שאולי נוכל לפרסמם לרבים בבטאון מוסף שב"ק. הגאון רבי שריה צוק"ל נ'אות באומרו, שאם אלו דברים לפרסם שמועתו ומקוהו של צדיק לרבים, הרי שזהו זכות גדולה. תוך כדי הדברים, אנו מגלים שבמרוף הספרים היה מונח סידור עם כוונות שבו השתמש הרב בימי הרת עולם, ומבין רפיו בולט גזיר ממוסף שב"ק. לפליאתנו, הבהיר לנו הרב, שהיה זה תמצית קבלות מבית המוסר של 'קעלם' שהתפרסמו במוסף שב"ק באחת השנים האחרונות, והרב גור זאת לשומרו ולהתנהג על פיו בימי הרת עולם, ולזאת הניחו בולט בסידורו המיוחד לימים אלו.

מה יכול הרב לספר לנו מאורחותיו של מרן החזון איש בימי

העבר?

היה לי מעשה רב שממנו למדתי מדי עבודת המידות המושלמות שניחון בה מרן צוק"ל. בימי חורפי הצרכתי להתיר איזה שהוא נדר, ולצורך כך עליתי לבית מעוזנו של מרן החזו"א זצוק"ל, ובאותו זמן ישב בביתו ת"ח שפלפל עמו בלימוד. מששמע מרן החזו"א את רצוני נענה: 'הנה אני ות"ח זה, כבר שניים אנו, עתה צא נא החוצה והבא יהודי נוסף, כדי שנוכל להתיר לך את נדרך בבית דין של שלושה'. יצאתי והכנסתי עמי יהודי שמצאתי בחוץ ולא היה חכם דיו, וכשנכנס החל מרן החזו"א לברר הפתח שיש לי להתיר את הנדר. לאחר מכן התיישב ועשה התרת נדרים כדת וכוהין בכל פרטיה ודקדוקיה, ושלושתם ענו בקול רם – 'מותר לך, מותר לך, מותר לך'. משיצא אותו אחד מביתו, נענה החזו"א

שהוא ראה אותה נשאר לעמוד מלא קומתו מפני כבודו.

דקדוק ההלכה בלג מאזר בענינים של

בן אדם למקום...

לא, ככלל היה נזהר מאד בעניני בין אדם לחברו, ועוד בצעירותו עמד לחזק את עניני שמירת הלשון, והיה רגיל על לשונו לומר, על המקרא 'ואנשי סדום רעים וחטאים לך' מאד, שיש אנשים שמחמירים ומדקדקים מאד במה שנוגעים לך, אבל הם רעים וחטאים בעניני בין אדם לחברו. צריך להיזהר בשניהם. ענין זה התבטא בכך שמדי בוקר נטל לידו את העיתון ומיד מפנה את מבטו לתחתית העמוד ואומר 'ק' - ל נא רפא נא לה...'. ומזכיר את החולים הכתובים בעיתון. ולאחר אמירת 'תיקון הצות' היה עורך מי שביקר ומזכיר הרבה שמות לישועה, ורבים נושעו מכך.

המחשבה על האחר היתה אצלו מופלגת, לפני שנים רבות לקראת סיום הקדנציה של הנשיא האמריקאי בוש, נודע לרבי שריה זצוק"ל שיש באפשרות הנשיא לחנוך אסירים, ומיד נסע למרץ הגריי"ש אלישיב זצוק"ל וביקש ממנו שיבקש מחברי הכנסת לפעול להחרורו של אסיר מסוים, ולמרות שהיו לו ספקות וענינים רבים בהלכה שהיה שמח לדון בהם בפגישתו עם מרן, לא עשה דבר זולת פדיון שבויים. לאחר שיצא מבית מדרן זצוק"ל הבע מרן את התפעלותו הרבה מכך שאדם כזה שהזמן כה יקר עבורו ובגיל כה מופלג טורח ועולה עד לירושלים למטרה של פדיון שבויים לאדם שאינו מכיר כלל, וזאת משום שלא היה לו הבורל בין אדם קרוב לרחוק, הכל היה אצלו בשווה.

כשאירע הפיגוע הנורא ונרצחה משפ' סלומון הי"ד לפני כמה שנים כליל שבת בישוב חלמיש, ביום ראשון בבוקר כשפתח את העיתון, קרא באוזני מקורבו את שהיה כתוב מתחת לכותרת 'האלמנה הסדייה - ביתי נחבד לעולם', ופרץ בכבי למשך כמה רגעים כשלא יכול היה לשאת זאת.

אבוא אל הספר תורתו ובאמת קבע זמן עם אחד מבני הקהילה שיבוא לקחתו לבית שבו היה מונח הספר והגיע וכתב אות ובידך את המשתתפים.

זהירותו בכל דבר הלכה היה לפלא ומופת, כפי שסיפרו באחרונה שהגיע אחר ממתפללי המנין הקבוע בבית מדרשו בבוקר, וביקש ממנו שיכתוב לו הסכמה לספרו, ולא נתן לו ופירש טעמו 'שכבר אינו כותב כלל הסכמות לספרים, אך כעבור כמה חודשים קורא לו הרב ומביא לו הסכמה מכובדת על ספרו, והדבר היה לפלא. לאחר מכן התבררה האמת, שאחד מבני משפחתו הוציא ספר ולחצו עליו לתת הסכמה, וניאות לכך, אך לפני שנתן את ההסכמה לאותו בן משפחה, אמר, שצריך הוא לתת הסכמה לאותו אדם כיוון שאמר לו שלא ייתן לו הסכמה כיוון שכבר אינו כותב הסכמות, ואם עכשיו יכתוב הרי זה נראה כשקר.

ואתן דוגמא נוספת לרדקוק ההלכה: היה באירוסין בנו שליט"א, המעבר לעזרת הנשים היה מאחורי עזרת הגברים כאופן שראו את העוברים שם, וראו שרבי שריה זצוק"ל עומד במשך זמן מה ולא מוכן לשבת. למרות שביקשו ממנו כמה פעמים שיישב הוא סירב ולא נימק טעמו, עד שנתבררה הסיבה: אמו עברה שם כדיוק באותו זמן, וכל זמן

לבן אחד מנקהי הדעת שבבני ברק, ורבי שריה זצוק"ל נעמר בפני קהול הפליג בשבח אבי הבן עד מאד ובידכו עד בלי די, ולמרות שהורגל תמיד להלל ולברך, כפי שמצאו בפנקס קבלותיו מהיותו נער צעיר שבו קיבל על עצמו 'להיות מאיר לכל אדם ולדבר בשבח', היה הרב יוצא דופן. כשיצא מאותה שמחה, שאלו אחד מסובכיו מה ראה לנכון לשבח כל כך את אבי הבן שאינו מקורביו הגדולים דוקא, והוא ענה תשובה שהדהימה את כל שומעיה:

'ברעתי היתה שלא קיבלתי הזמנה לבר מצווה זו, אלא, שלמעשה התברר לי לאחר מכן שאכן קיבלתי הזמנה ורק שלא ראיתייה עד לאחר זמן, ולכן חששתי למבואר בכרכות שהחושד את חברו בדבר שאין בו שצריך לפייסו, ולא עוד אלא שצריך לברכו, ולכן היות והחשדתי אותו בכך, הוצרכתי לקיים דברי הגמרא ולברכו כדאין, וזאת עשיתי ביום שמחתו לקיים הדבר.'

כך נהג כשפעם אחת הגיעו אליו מקהילה מסוימות וביקשוהו שביום פלוני הפצנים הם להביא אליו ספר תורה חדש שעתה מסיימים כתיבתו, על מנת שיכתוב אות בספר העומד להיכנס לבית מדרשם. הוא שמע את מבוקשם ותמה בקול - הספר תורה יבוא אליי?? כזאת לא יהיה, ופסק בנחרצות - אני

בהקפות שניות

